

Isonkyrön Joulukalenteri
1996

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta 1997*

**Tervajoen
Kiviveistämö Oy**

puh. 06-478 5248
fax 06-478 5848

**Isonkyrön
seurakunta**

*toivottaa Pohjankyrön
kansalle joulurauhaa
ja onnea vuodelle 1997*

*Hyvää Joulua
ja
Rauhaisaa Vuotta 1997*

toivottaa
Isonkyrön kunta

SISÄLLYSLUETTELO

Joulumuisteluksia	Hannu Ovaska.....	4
Joulutervehdys	Eino Toivola.....	5
Hyvä Tuomas Joulun tuopi	K.J.Mielty.....	6-7
Ikolan koulun vaiheita	Tauno Lepistö.....	8-9
Katoava ratavarsimiljöö	Eero Peltoniemi.....	10
Tärkeää elämässä...	Aino Suhola.....	11
Sikamainen juttu	Leo Kyntäjä.....	12
Joululaulu	Ari Ahvas.....	13
Pariisin taivaan alla	Ranskan ryhmä.....	14-16
Vuoden Yrittäjä	P.Viljanmaa.....	17
Muistelmia V.Rinnasta	Mirja Rinta.....	18-19
Sitä ihmistä en unohda	Paula Annala.....	20
Kaipuu	Ari Ahvas.....	21
Joulusta-95..jouluun-96	Miira Nurminen.....	22-23
Taikatutkinto	A.V Forsman.....	24-26
Valtaalan kivisilta	Matti Loukola.....	26
Erämaa mökki	Leo Kyntäjä.....	27
Naisvoimistelijain kisamatka	Sirkka Lepistö.....	28-29
Mietteitä Lehmäjoelta	Airi Luhtala.....	31-32
Atlantan Paralympialaiset	Katri Kemppainen.....	32
Mitä tapahtui vuonna -96	Kuvia Isostakyröstä.....	33-37

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

.....

.....

Joulumuisteluksia.

Olen viettänyt elämästäni kymmenen joulua asuen Lapissa. Niistä viisi joulua Posiolla ja viisi Inarissa.

Joulu saapuu Lappiin kaamoksen myötä. Kaamos ei tosin ole pimeä, vaan sininen hämärä laskeutuu tunturiin ja kestää kuusi viikkoa. Monesti kirkas kuutamo, tähtitaivas ja sateenkaaren väreissä loimuavat revontulet valaisevat kulkijan tietä. Joulunajan maisema on usein kuin postikorttikuvassa.

Jouluun valmistaudutaan kuten etelässäkin, tosin suuriin supermarketteihin ei läheskään jokainen suuntaa kulkuansa, sillä matkaa kertyy Rovaniemelle yli 300 kilometriä. Niinpä jouluruuat ja -lahjat hankitaan paikkakunnalta ja itse tehden. Usein joulukinkun asemesta laitetaan uuniin poronpaisti ja joulukalat pyydetään juomuksilla Inarilta. Siikaa ja punalihaista suolakalaksi. Pirttiin tuodaan joulupuu. Inarissa se perinteinen on mänty, sillä eletäänhän kuusirajan pohjoispuolella. Tosin kuusikauppiat ovat jonkin verran tätä perinnettä muuttaneet. Mänty on hyvin kaunis, vihreä ja säilyttää neulasensa hyvin, joten joulun jälkeen ei ole sitä neulasten siivousurakkaa. Jouluaattona kaikki hiljenee. Kynttilät syttyvät haudoilla. Jouluaamuna käydään kirkossa - levätään. Joulu on lasten juhla. Olen miettinyt paljon; mitä merkitsisi jos lapsi saa todella olla tärkeä? Mitä se vaikuttaa meidän aikuisten käyttäytymiseen ja tapan suhtautua perheen yhteiseen juhlaan? Mitä merkitsee se perheen huomioonottaminen? Pitäisikö itse luopua jostakin yhteiseksi hyväksi? Näitä pohdin ja kyselen valmistautuessani omaan joulun viettoon.

Olen näkevinäni, että juuri minussa elävä lapsi voi löytää ja kokea joulun. Aistia sen henkeä salpaavan odotuksen. Kokea kynttilän loisteen, sadun, kulkusten kilinän ja seimen ihmeen. Voisipa ottaa vastaan joulun sanoman kuin lapsi. Iloita seimen Lahjasta kuten lapsi! Siinä karun arjen keskellä Jumala syntyi ihmiseksi - ihmisen veljeksi - Vapahtajaksi. Tuon lapsen kohtaaminen saa aikaan joulun ihmeen kuten nuorten laulussa lauletaan:” jos vain joulun Lapsi saa sydämessäs asustaa, niin silloin joulu luonas aina on.” Tämän - ja paljon muuta saa aikaan Vapahtajan kohtaaminen.

Hyvää ja rauhallista joulua toivottaa Hannu Ovaska.

Kunnan hallinnossa on päättymässä valtuustokausi, joka alkoi heikoissa taloudellisissa näkymissä pakottaen kunnan palvelu-organisaation kustannusten karsintaan. Säästötoimenpiteet näkyivät varmasti myös palveluiden laadussa ja saatavuudessa.

Valtuustokauden viimeiset vuodet ovat olleet taloudellisesti helpompia. Päätöksenteossa on kuitenkin oikein oivallettu, että jo lähi vuosina kunnallistalous tulee olemaan uusien haasteiden edessä erityisesti valtionosuuksien vähentyessä vuosi vuodelta.

Kunnalla on olemassaolon oikeus vain, jos se pystyy järjestämään laadultaan ja määrältään riittävät ja kohtuuhintaiset palvelut asukkailleen. Kunta on palvelu-organisaatio, jonka rakenne tulee aina olla valmis muuttamaan, mikäli on nähtävissä parempia vaihtoehtoja.

Lähi vuodet tulevat olemaan meille isokyröläisille hyvin haasteellisia. Miten Isonkyrön maatalous pidetään elinvoimaisena. Miten vastataan Etelä-Suomen ja kaupunkien yhä lisääntyvään väestömuun. Miten työpaikkakehitys saadaan positiiviseksi teollisuudessa ja palveluissa. Onko isokyröläisten yksityisten ja julkisten palvelujen taso riittävä.

Isokyrö on sijaintinsa puolesta monia muita kuntia paremmassa asemassa, joka meidän on käytettävä tehokkaasti hyväksi kaikilla elinkeinoaloilla yhteistyötä ja omaa toimintaa kehittäen. Laman mentyä on meidän aika panna hihat heilumaan.

Toivon kaikille isokyröläisille
Rauhallista Joulua ja
menestystä tulevalle vuodelle.

kunnanjohtaja Eino Toivola

"HYVÄ TUOMAS JOULUN TUOPI PAHA NUUTTI POIS SEN VIEPI".

K.J.Mielty:

Joulun vietolla on monien kansojen keskuudessa ikivanhat perinteet.

Täällä Joulua vietettiin Tuomaanpäivästä Nuutinpäivään saakka. Ajalle julistettiin täydellinen Joulurauha, jolloin vain välttämättömien askareiden tekeminen oli sallittua.

Tuomaanpäivään eli 21 päivä joulukuuta mennessä piti kaikki Joulun valmistelut olla loppuun suoritettuina. Enää ei voitu teurastaa, leipoa, valaa kynttilöitä eikä laittaa olutta käymään. Joulurauha tarkoitti siis rauhaa ja lepoa myös arkisten askareiden touhuista.

Pakanallisella ajalla Joulua vietettiin Talvipäivän seisauksen juhlanä. Pimeys oli päättymässä ja luonto alkaisi virkoamaan.

Germaaneilla Joulunä oli ikivanha pakanallinen vuodenvaihteen, vuoden tulon ja vainajien juhlanä.

Skandinavian maissa Joulunä vietto vakiintui jo varhain vuotuisjuhlista tärkeimmäksi.

Suomessa alkuaan vain läntisen osan "herras-kaiset piirit" omaksuivat Skandinaavisen Joulunä vion tavat. Joulusta syntyikin hokema: "Herrain Joulunä, Talonpoikien Kekri".

Täällä vietettiin Kekriä maanviljelijöiden sato-vuoden juhlanä. Sen luonne oli saman laatuinen, kun Skandinaavisen Joulunä.

Useat vanhan Kekrijuhlan tavat ovat säilyneet myös Kristillisen Joulunä vion yhteydessä. Tällaisia ovat jouluolkien käyttö, joulukinkun syöminen ja erilaiset joululeikit.

Joulusta uuteenvuoteen saakka kuljettiin iltaisin pukeiksi naamioituneina naapureissa joko kerjäläis-pukkeina tai antamalla pieniä lahjoja. Meidän joulupukkimme kantaa yhä pakanallisen eläimen-hahmoisen edeltäjänsä nimeä.

Keski-Euroopasta peräisin olevalla, lahjoja antavana joulupukilla, on Pyhän Nikolauksen mu-kaan johdettu nimi; Santa Claus.

Kynttilän valo oli alunperin tarkoitettu kar-koittamaan pahat voimat. Roomalaiskatolisena aikana täällä annettiin kynttilöille Kristillinen tarkoi-tus.

Keskiajalla oli tapana, että kynttilät vihittiin kirkossa koko vuoden tarpeiksi. Tämä tapahtui 40 päivää Joulusta eli Jeesuksen syntymästä. Alunperin päivää vietettiin Neitsyt Marian puhdistautu-misjuhlanä. Meillä kynttilöiden vihkimistavasta luovuttiin vähitellen uskonpuhdistuksen vaikutuk-sesta.

Vielä 1600-luvun alussa piispa Eerik Sorolai-nen joutui kuitenkin pauhaamaan tätä "Paavin jou-kon" väärää uskomusta vastaan.

Muistona tästä tavasta meillä vietetään Kynt-tilänpäivää kirkollisena juhlapäivänä.

Joululahjojen antamisella on ikivanhat perin-teet. Monet veivät lahjoja, mennessään katsomaan Marialle ja Joosefille syntynyttä "Seimen lasta". Varsinainen joululahjojen antamistapa lienee kuiten-kin perintöä hyväntahtoiselta Myrnan piispa Niko-laukselta.

Isonkyrön Vanhassa kirkossa on Nikolausta esittävä veistos, jonka tunnistaa siitä, että hän antaa omasta viitastaan kankaanpalan kerjäläiselle.

Vanhoista joulunä vion liittyvistä tavoista on ainakin syöminen säilyttänyt hyvin asemansa.

Ennen vanhaan joulupöydän kattaukseen kuului monenlaiset teurastuotteet. Kinkku oli tie-tenkin ylivertaisin, sitten lipeäkalanä, joululimppu, olut ja joulupuuro. Ruokia ei korjattu pöydästä ennen arki pois. Vuoden varrella toivottiinkin, että "Tulis pian joulunä, että sais yöllä syödä".

Pirtin lattialle oli tapana levitellä olkia ikään-kuin viljapelloksi. Samoin tehtiin monissa kirkoissakin. Tapa jatkui 1830-luvulle saakka. Joulukirkkoon täytyi mennä varhain ja takaisin

sieltä ajettiin kilpaa. Kuka varhaisin oli ja nopeimmin ajoi, sen talon työt joutuivat, pellavat kasvoivat pitkiksi ja viljat tuletuivat varhain.

Kaikkeen liittyi vielä sata vuotta sitten runsaasti taikauskoa.

Nykyisin ei täällä enää sellaista esiinny. Eikä ole suotavaakaan.

Hyväntahtoista joulumieltä sen sijaan toivoisi

esiintyvän enemmän ihmisten keskinäisessä kanssakäymisessä.

Sotia ja pahansuopaisuutta esiintyy kautta maailman.

Onneksi me olemme saaneet elää jo yli viisikymmentä vuotta rauhan ja yltäkylläisyyden aikaa.

Meillä olisi aihetta kiitokseen ja hyvään joulumieleen!

Keskiajalla kynttilät vihittiin kirkossa koko vuoden tarpeiksi

kuva K.J.Miely

Joulu tulloo, juosta pittää

Sonkajärvi

*Joulu aatto pitkä päivä, laiskan akan
työpäivä*

Kiuruvesi

*Kun on joulu niin on joulu, paistappa akka
toinenkin silakka*

Liminka

*Veheriäinen joulu tekee valakoosen
pääsiäisen*

Kauhava

*Sen minäkin oon kokenu, jotta jos
uunnavuanna*

on lunta katolla, niin siton maaskin.

Isokyrö

*Nuutin nuppu ja joulun loppu, härkäviikot ja
läpileivät.*

Kiikoinen

Lainaukset Suomen Kansan Sananparsikirjasta

Kuva on vuodelta 1939, jolloin Pohjankyröä vielä rakennettiin

Tauno Lepistö

IKOLAN KOULUN VAIHEITA

Kirkkoherra Lars Stenbäck lausui Ikolan koulun syntysanat vuonna 1869. Hän lupasi pappilan virkatalosta Pajavainion alueen koulun tontiksi. Tämä paikka on nykyisin Isonkyrön S-marketin tontti. Monien eri vaiheiden jälkeen Ikolan koulu sai tontin tien vastakkaiselta puolelta. Uuden kirkkoherran Gustaf Durchmannin kanssa oli kunnalla erimielisyyksiä ja vasta vuonna 1920 koulun tontti saatiin omaksi pakko-lunastuksella seurakunnalta.

Hirret ensimmäiseen Ikolan kouluun koottiin vuosina 1872 ja 1873, mutta rakentamaan päästiin vasta vuonna 1874 ja koulu aloitti toimintansa 11. tammikuuta 1875. Koulu osoittautui heti liian pieneksi ja koulun toinen kerros saatiin koulukäyttöön 1879.

Seuraava rakennusvaihe oli vuonna 1907, jolloin valmistui päärakennuksen jatko-osa, jossa oli voimistelusalit ja yläkerrassa tyttöjen luokkahuone. Tämä hirsikoulu palveli Isonkyrön kuntaa monin tavoin mm. kotiteollisuuskouluna. Lokakuussa 1939 valmistui samalle tontille uusi kivinen koulurakennus.

Uuden koulun valmistuessa oli tilaongelmat

hetkeksi ratkaistu, sillä hirsikoululla oli mm. käsityötiloja. Koulu ennätti toimia uusissa tiloissa vain toista kuukautta, kun talvisota syttyi 31.11.1939. Koulunpito oli keskeytyksissä 30.11.39 - 3.4.40, sillä vanha koulu muutettiin lottien ja maatalous-naisten keräilykeskukseksi ja uudelle koululle sijoitettiin maatalousministeriön asutusasiainosasto. Talvisodan jälkeen kivikoulu pysyi koulukäytössä tämän vuoden lokakuuhun asti.

Ikolan koululla alkoi olla tilanpuutetta oikeastaan heti puukoulun purkamisen jälkeen 1966, joten lisää tiloja oli etsittävä Pohjankyrön talosta ja peruskoulun yläasteelta. Pari vuotta yksi Ikolan luokka oli hyyryläisenä ensin kansalaiskoululla ja sitten yläasteen tiloissa.

Suurehkoja korjaustöitä on ollut vuonna 1967, kun saatiin lämmin vesi ja keittola alakertaan. 1980-luvulla koululla olevat asunnot muutettiin niin, että saatiin alakertaan teknisen työn tilat ja yläkertaan pieni luokkahuone sekä opettajainhuone.

Jatkua tilanpuute aiheutti sen, että alettiin

jälleen suunnitella uutta Ikolan koulua. Vuosikausien pitkällisten suunnitteluvaiheiden jälkeen uusi koulu valmistui tänä syksynä. Lokakuun 18 päivä 1996 Ikolan koulun oppilaat marssivat ensi kerran uuteen kouluun ruokailemaan ja tutustumaan uusiin tiloihin.

Koulun toiminta uusissa tiloissa alkoi varsinaisesti syysloman jälkeen 29.10.1996.

Uuden koulun seinässä lukee Keskustan ala-aste, vaikka historiallisesti vanha keskiaikainen Ikola nimi sopisi kyllä jatkossakin.

Uuden koulun on suunnitellut arkkitehtitoimisto Maria ja Kari Kyyhkynen Seinäjoelta ja pääurakoitsijana on ollut Pentti Haapoja Isostakyröstä.

Lukujärjestyksiä

Ensimmäisessä lukujärjestyksessä 1875 oli viitenä päivänä 5 oppituntia ja lauantaina vielä 3 tuntia eli viikossa oli 33 oppituntia.

Työjärjestys kuudennella luokalla vuonna 1996 on viikottain 26 tuntinen ja lauantai on vapaapäivä.

Pitkäaikaisia opettajia

Edla Outonen	1880 - 1920
Olli Lehto	1884 - 1920
Kalle Saunamäki	1921 - 1959
Lempi Saunamäki	1921 - 1952
Alma Mäki-Reini	1925 - 1965
Anna Opari	1935 - 1972
Ruut Saunamäki	1951 - 1974
Terttu Mäkelä	1952 - 1990

Merkittäviä oppilaita

J. S. Siren eduskuntatalon suunnittelija, professori

Helka Mattson os. Lehto Hämeen läänin maaherran puoliso

Revon veljekset, joista Eino S. Yleisradion pääjohtaja

Tyyne Passinen-Hase, Vaasan orkesterin johtaja

Arno Passinen, Vähittäiskauppiaaliiton taloudenhoitaja

*Tietolähteet: 100-vuotis historiikki Mauno Valtari
K. J. Mielty
Veikko Väyrynen*

Kauan kaivattu Ikolan uusi ala-aste valmiina
kuva PeeVee

KATOAVA RATAVARSIMILJÖÖ

Eero Peltoniemi

Haikailen tässä rautatien vaikutuksesta syntyneen, nyt jo ränsistyneen ja katoamassa olevan ratavarsimiljöö perään.

Tämän jutun lähteenä on käytetty vanhoja lehtileikkeitä, ihmisten muistin perimää ja haalistuneiden valokuvien patinaa.

Kyrönjoki. Tervanpolttajien ja kauppiaitten rahtireitti. Sen syntymäpäivä on jo niin kaukana historian kaamoksessa, että syntymäpäivän juhlintaa ei osata kohdentaa oikealle viikon päivälle.

Siihen aikaan kun Pohjanmaanrata Vaasaan valmistui, tietoa tallennettiin ja kirjattiin jo asiakirjoihin. Tiedon välittäminen oli ohjautunut sanomalehtienkin tehtäväksi.

Samana vuonna Tervajoen asemarakennuksen kanssa 1880 valmistui Vaasan radan tietoyhteys. Pietarilainen firma Siemens & Halske oli tuolloin saanut lennätinjohdon valmiiksi Vaasaan asti.

Kun rata vuonna 1883 valmistui, valmistamisen pääjuhlaa vietettiin Vaasassa yhteisjuhlanä, samaan aikaan valmistuneen Vaasan Kaupungintalon kanssa.

Radan rakentajille pidettiin vähän myöhemmin omat juhlaansa Tervajoen asemalla. Vaasalaisia rakentajia tuotiin juhlaan oikein erikoisjunalla. Tuosta Tervajoen juhlasta on vain vähän kirjattua tietoa. Vallasväenjuhlaa Vaasassa ovat ajan lehdet kyllä selostaneet. Vallasväen matkoista ja tekemisistä muodostui siihenkin aikaan media- tapahtumia. He olivat aikansa julkkiksia.

Talonpoikaisväestön tekemiset ylsivät otsikoihin vain, jos tapahtui jotain kauheata, puukotuksia tai murhia. Kastijakaisuus oli näkyvää. Kansa matkusti junassakin peräti kolmessa luokassa.

Tervajoki muodostui jo silloin merkittäväksi asemapaikaksi, Tampereen ja Vaasan välillä oli vain yksi asema (Myllymäki) korkeammassa luokassa kuin Tervajoki. Östermyra, eli Seinäjoki oli Tervajoen kanssa saman arvoisen.

Tervajoen asemalla oli Asemaravintola, ensimmäisen ja toisenluokan odotushuoneet. Tervajoki nousi vaasalaisten Kauppiaitten ja Porvareitten suosioon. He tekivät Daameineen virkistysmatkoja Tervajoelle, nauttivat ravintolan antimista, kävelleskelivät asemapuiston kauniiksi kiitetyillä, kukkaistutuksin koristelluilla kävelykäytävillä, istuivat iltaa puiston penkeillä, odotellen iltauringon killistellessä Seinäjoelta saapuvaa höyryjunaa, jolla sitten palasivat Vaasan merelliseen, hämärtyvään ja ruotsia pärmättävään kaupunkiin.

Asemalla, sen odotustiloissa kerrotaan yöpyneen

kansantaiteilijoita sekä aikansa merkittäviä vaikuttajia.

Kun Vöyriäiset palasivat iltajunalla asioiltaan kaupungista, he asettuivat lepäämään toisenluokan odotushuoneen penkeille, odottivat siinä aamun postivevosta, myöhemmin linja-autoa, jatkaakseen matkaa Vöyriille. Nykyiset maantietä ja Kyrönjokea ylittävät uudet sillat ovat siirtäneet Vöyriin matkajia kumipyörille.

Siltä ajalta kun yhteys kaupunkiin oli vain aamu- ja iltaisin, kerrotaan erään nuorenparin kihlareissusta. He ostivat liput ensimmäiseen luokkaan, joka oikeutti myös menemään ensimmäisen luokan odotushuoneeseen. Ja siellä olikin niin sopivan ensiluokkaista, että he unohtivat seurata junan lähtöä ja jäivät junasta.

Kerrotaan myös, että joku metsäkylän isäntä oli tuomassa emäntäänsä Tampereen matkalle. Emäntä hoki matkalla: Anna sen hevoosen juosta jotta keriiitään junaan. Ja kun he olivat kääntymässä tieltä asemapihaan, juna lähti. Silloin Emäntä nosti maitonsa ja aukaisi sanaisen arkkunsa, johon Isäntä: Älä hyväänen nuan pärrästä, lährethän huomen aamuna pikkuusen varemmin.

Tervajoen asemalta on juppikulttuuri hävittänyt säilyttämisen arvoisen miljöö, rakennuksia ja kauniiksi kiitetyt kävelykäytävät.

Asemarakennus on silti säilytetty ja maalaamalla ehostettu vanhaan tyyliinsä. Asemalta pääsee nykyään päivittäin junalla, kuusi kertaa Vaasaan ja Seinäjoelle. Rautatie toi aikanaan kyrönmaalle rakentamisen muutosta, joka näkyy vieläkin kyläraittien miljöössä. Radan valmistuttua, kaupungissa työssä käyvien asunorakentaminen keskittyi rautatien läheisyyteen. Heistä voi käyttää nimitystä: Ratavarsimiljöö mäkitypalaiset. Eräs hyvin säilynyt torppamiljöö löytyy Vähänkyrön Aittoomäestä. Sen löytää pyörätietä Tervajoelta Laihialle kulkiessaan.

Kun radan vihkiäisten juhlauna, juhlien jälkeen 30 syyskuuta 1883 palasi Vaasasta Helsinkiin se pysähtyi Tervajoen asemalla. Isonkyrön maineikas laulukuoro oli asemalla tervehtimässä juhlista palaavia, Maan ja Rautatien herroja.

Kuoro esitti heille kanttori Jaakko Passisen johdolla, Maammelaulun ja Honkainkeskellä. Senaattori Leo Mechelin esitti kuorolle eläköön-huudon johon muut yhtyivät. Juhlajunan väelle tarjottiin aseman ravintolassa voileipiä ja kahvia. Vieraat nousivat junaan, joka vei heitä kohti itää lumen alkaessa sataa kyrönmaan lakeuksille.

TÄRKEÄÄ ELÄMÄSSÄ
ON NÖYRYYS
JA INTOHIMO.
MINKÄ TEETKIN,
TEE TAKAPUOLI SAVUTEN,
SYÖKSY SIIHEN
SUORIN VARTALAIN
KAHDELLA KIERTEELLÄ,
KOSKA VAIN SITEN
LUNASTAT ITSEKUNNIOITUKSESI.
JA JOS KAADUT,
NOUSE YLÖS,
PANE HEFTAA POLVEEN
JA ETENE TAAS.
JOS KAADUT AINA VAIN,
AJATTELE, ETTÄ
KUKAAN EI KAADU NIIN KOMEASTI KUIN MINÄ,
NIIN SUORAAN MAHALLEEN
JA NÄKÖALAPAIKALLE.
SILLÄ AUTUAITA OVAT NE,
JOTKA OSAAVAT NAURAA ITSELLEEN,
KOSKA HEILTÄ EI TULE HUPIA PUUTTUMAAN.

Lainaus kirjasta Korva tämän elämän kyljessä
Aino Suhola

SIKAMAINEN JUTTU

Ei sitä ennenvanhaan sian tappua tarvinnu tähärystää justihin joulun aluus päiviksi. Syksyllä kun ilmat jähtyy jotta oli päivisinkin pakkaasasteeta otettiin päivä päiväksi ja lyätihin sika penkkihin, sikoja silloin kasuatettiin harva se huusholli.

Silloon jo sanottiin jottei sika elä vanhaksi jonsei se kuale niin se tapetahan. Mutta on niiren keski-ikä palio alentunu, ei silloin puhuttu porsahan lihasta, soli sian lihaa johona piti olla ainakin parituumaa fläskiä pinnas,

Niillä syätettiin ainakin kuukauren päivät rukiin suurusta sillä saatiin tykky liha.

Nyt noon porsahat sellasta ajokoiraa tyyppiä, jauhot kuivina ja vettä päällen, fläskiä ei juurikaan saa olla, jos meinaa saara tikkuperunaan soosin niin pitää panna markariinia joukkohon jottei se liha pala takkipannun pohojahan.

Kyllä silloin syätihin köykäsempääkin lihaa, jos oli kunnan huusholli laharattiin saman tiän sellaanen vuaren vanha mullikka, joka sitten palooteltihin ja sualattihin tiinuhun joita isännät nikkarootti vahavoosta kimmiistä puhures töinä, ja miksei päivilläkin kun muilta töiltä jouti. Niitä tiinuja säilyteltihin tavallisesti jauhopuariis, siältä kun emäntä leipomapäivänä haki sellaanen kaharen kolmen kilon töystin ja pani jälkiuuniin kirisemähän, siälä kun se muhii aamuhun asti oli se mukava nostaa pöytähän lyärä puukkoo pystyhyn, jotta siitä vain.

Ei silloin tiäretty mitään kolestroolista sen kummemmin kun lisäaineestakaan, suala, löökki ja pippuri vain, mutta nehän onkin mausteeta.

Yhyreskin mettäkylän taloos oliskahan nyt ollu siinä marraskuun pualivälin paikkeella rekikeli ainakin jo oli, päätettiin yhtenä aamuna panna sika lihoksi,

Siitä meni tiä justihin taloon sivuutte, rintakyläiset jo ajoovat keväällä hakattuja halkojansa kotia, joku aina pirättyy puheellenkin kun miähet siinä ähtyrehtiivät sian kalttoohommas.

Kun oli hyvä ja suuri puari ja siälä hyväksi pesty ja haurottu tiinu niin traijasivat miähet sen sian krupin sinne puutumahan huamista paloottelua ja sualaamista varten.

Mutta kuinka sitten sattuukaan. Jo jonkin aikaa sairastellu taloon vanhaemäntä sattuu

kualemahan saman päivän ehtoopuales, ja kun vielä oli käynyt niin onnettomasti, jotta taloon vanha riilirakennus oli palanu syksyllä ja uuren riihen hirret oli vielä osaksi mettäs ja osaksi läjällä orottamas kevätä, mihinkä nyt siotetahan mumman rumis hautajaasihin asti.

Piänen palaverin jälkihin päätettiin, jotta vinssatahan sian kruppi liiverin ortehen yäksi ja laitetaan mumman rumis sen tilallen, niinkun sitten tehtihinkin.

Kun sitten huamisaamalla päivän valiuttua kylältä hajatun arkkunikkarin kans mentihin puarihin ottohon mummasta mittaa niin mumma oli pois!

Kyllä soli aikamoonen slaaki taloon väjellen, kun ei ollu koskaan kuullu, jotta rumis olis varaasettu. Tuli siihen vanhaisäntäkin päivittelöhön, sanoo jotta menevä ja kerkiäväänen ihiminenhän soon mumma aina ollu, niinku nykyin lähti tästä mailmasta ennenko hän, vaikka oli parivuotta nuaree, mutta tätä hän ei silti osannu orottaa, jotta häipyä ennen aikojansa.

Kun siinä vielä päiviteltihin mistä nyt ensiksi ruvettaas kattelohon, ajoo pihaan yks rintakyläänen puunhaku matkalla oleva isäntä. Siälähän mumman rumis oli sen rees. Nyt mumma oli taas kotona ja pysyikin niin kauvan jotta asianmukaasesti aikansa saateltihin hautahan.

Niinkun jokahinen arvaa oli varkahillen sattunu erehdys. Joku puiren ajaja oli sattunu näkemähän sivuu mennes kun miähet peittelivät lakanalla siankruppia siälä puaris. Näin se matkan varrella tuli siihen päätinkihin, jotta se hommaa kaverin jonka kans he pikkutunneilla hakoovat sen siankrupin omihin varastoohi.

Kun ne sitten aikansa tulivat ja tiirikoovat puarin oven auki, ei muuta kun kruppi rekehen ja kova ajo päällen. Nuan kilometrin pääs, äkkikurvis tuuli ruataasi sen lakanan pois päältä he havaatti tullehensa petetyksi. Ei muuta kun pyäräyttivät mumman tiänviärehen lumihankehen, josta se puiren hakija sen sitten aamulla löyty.

Sekin aikansa selvis keitä ne varkahat oli, mutta sitä minen tiärä rankaastihinko niitä ja minkä pykälän mukahan. Tuskin kirnappaus tähän oikeen sopii, vaikka olikin puhet ihmisestä.

Joululaulu

*Pihakuusi jouluiltaa
juhlii lunta oksillaan
iltatähti taivahalla
kruunaa kaiken loistollaan*

*Portailla kissa istuu
porstuassa kolahtaa
vartoo kukka ulos astuu
sisään sitten pujahtaa*

*Pihan poikki saunamatka
jokirantaa kuljetaan
saunanklasin jäinen kukka
juhlavasti kimaltaa*

*Ilta joutuu, valot sammuu
lahjat kuusen alla on
Jouluyössä väki nukkuu
vaimo vielä uneton*

*Vuotehella luojaa kiittää
kädet ristii kiitokseen
kiitos että leipää riittää
koko vuoden tarpeisiin*

Ari Ahvas

Sous le ciel de Paris.

Pariisin taivaan alla

Nähtävyyksiä, kokemuksia, elämyksiä ja vieraan kielen puhumista oli odotettavissa Isonkyrön lukion ranskankielen opiskelijaryhmällä elokuisen viikon ajan. Tutustuminen Ranskaan aloitettiin rohkeasti miljoonakaupunki Pariisista.

Matkaa ideoitiin yli vuoden ajan. Varoja kerättiin omista pusseista sekä erilaisin tempauksin, paperinkeräyksellä, kahvilan pidolla, tiernapoikaesityksillä, myymällä joulukuusia, puutarhatöillä, myymällä lehtiä ja jakamalla mainoksia.

Aluksi oli tarkoitus tutustua ranskalaiseen elämään perhemajoituksen kautta, mutta vapaaehtoisten perheiden vähäisyys siirsi majoituksen hotelliin. Lähtöpäivän lähestyessä kokoontuimme koululle käymään läpi käytännön asioita ja kertaamaan kesäloman aikana unohtunutta ranskankieltä.

Vaikka monille lentokokemus oli ensimmäinen, matka sujui ongelmitta, mitä nyt matkatoimisto oli nimennyt muutaman ryhmäläisen uudelleen ja tätä sotkua jouduttiin hieman selvittämään.

Laskeuduttuamme Charles de Gaulle'n lentokentälle tempauduimme heti ranskalaiseen elämään. Linja-automme pujotteli kaistalta toiselle vauhtia hiljentämättä.

Vastaantulevilla kaistoilla tapahtunut onnettomuus oli pysäyttänyt liikenteen ja oppaan vertuaissaanat jäivät taustalle katsellessamme kilometrien pituisia autojonoja. Myöhemmin kokemamme ja näkemämme vahvisti kuvaa ranskalaisesta liikennekulttuurista, nopeusrajattomuuden lisäksi pysäköinti oli sallittua mihin tahansa kielto-merkeistä ja kolaroimista huolimatta ja miten tahansa, vaikka keskelle tietä, kunhan käytti hätävilkkua!

Hotellimme sijaitsi Pariisin oikealla rannalla lähellä Oopperan aukiota, johon tutustuimmekin jo ensimmäisenä iltana. Pariisin suuri ooppera toimi aikoinaan aukion keskellä olevassa Charles Garnierin 1860-luvulla suunnittelemissa oopperatalossa. Aukiota reunustavat Boulevard Haussmann, jolta löytyivät iloksemme Pariisin suurimmat tavaratalot Printemps ja Galeries Lafayette sekä Boulevard des Italiens, jonka lukuisat kahvilat ja ravintolat täyttyivät illan kuluessa.

Ryhmämme aurinkoisessa Pariisissa Seinen rannalla
kuva Eliisa Rinnekari

Seuraava aamu aloitettiin varhain osallistumalla matkatoimiston järjestämälle retkelle Versailles'iin. Shortsiasuisten ja valokuvauškieltoa uhmaavien turistimassojen keskelläkin linnan historia ja loisto oli mykistäviä. Aurinkokuningas Ludvig XIV nykyiseen muotoonsa laajentama linna oli vuodesta 1682 hovielämän ja valtakunnan hallinnon keskus vuoden 1789 vallankumoukseen saakka. Suomenkielisen oppaan avulla Ranskan ja Versailles'n historiasta sai arvokkaita tietoja. Ehdimme vielä kierrellä hetken patsain ja suihku-lähtein koristellussa puutarhassa, joka nykyisin on vain kymmenesosa alkuperäisestä laajuudestaan.

Illalla ohjelmassa oli Montmartne'n kukkula, jonka huipulla on Sacre-Coeurbasilika. Nousimme kukkulalle jyrkkiä portaita pitkin, palkintona kukkulalla odotti upea näköala yli Pariisiin. Montmartne tuli 1800-luvun lopulla tunnetuksi taiteilijoiden asuinpaikkana ja boheemin elämän keskuksena. Nykyisin Place de Tortre on täynnä kaupustelijoita ja taiteilijoita, joilla voi maalauttaa oman muotokuvansa. Kun laskeuduimme alas kukkulalla, portailla istuskeli tungokseen asti nuoria viettämässä iltaa laulaen ja soittaen tai vain katsellen Pariisin valoja.

Keskellä Seineä oleva Ile de la Cite -saari asuttiin ensi kerran jo roomalaisajalla. Saarella on Ranskan kaksi kuuluisinta kirkkoa, Notre-Dame ja Sainte-Chapelle.

Kirkon edessä olevalta aukioilta laskeuduimme maan alle tutustumaan saaren asutuksen ja kirkon keskiaikaisiin vaiheisiin. Museo on hyvin samantyyppinen kuin Turun keskiaikaisia rakenteita esittelevä Aboa Vetus. Sainte-Chapelle on maineensa veroinen, kuin "ontoksi koverrettu jalokivi". Kuninkaallisen perheen hallussa oleville pyhäinjäännöksille 1290-luvulla rakennettu kirkko on vuosisatojen aikana ollut monenlaisessa käytössä, mutta mikään ei ole himmentänyt alkuperäisten lasimaalausten hohtoa,

Illalla ajoimme metrolla Place de la Concorde-aukiolle. Metron käyttäminen oli helppoa, halpaa ja terveellä maalaisjärjellä varustetulle myös turvallista. (turvallisempaa kuin ranskalaiset autoilijat!) Noustessamme metroasemalta eteemme avautui valomeri; rakennukset, suihkulähteet ja patsaat olivat valaistuja muuten pimenevässä illassa

Kulttuurikaupungissa ei voi olla vierailematta museoissa. Muse'e d'Orsay on perustettu 80-luvulla kunnostettuun rautatiehalliin. Esillä on Ranskan kultakauden taidetta ja sitähan riittää! Louvre puolestaan on maailman suurin museo ja meillä aikaa vain nelisen tuntia. Museon pohjapiirustuksen mukaisen kartan avulla suunnistimme eri osastoille, löysimme Mona Lisan, Michelangelon Kuolevat orjat, Leonardon Luolamadonnan...

Pariisin
Suuri Ooppera
ja Oopperan aukio

Jokainen vapaahetki käytettiin tunnelman aistimiseen ja ostosten tekoon, joten lounaaksi sai riittävä täytetty patonki kadunkulman myymälässä. Periranskalaiseen ravintola- ja ruokakulttuuriin tutustuimme vanhan miljöönsä ja henkilökuntansa säilyttäneessä Chartier-ravintolassa. Eri seurueita ohjattiin samoihin pöytiin, tilaukset merkittiin ylös pöytiä peittäviin paperiliinoin. Palvelu oli nopeaa eikä vahingoilta vältytty (kastiketta lattialla tai sylissä!) Ruoka oli hyvää ja halpaa, tunnelma rennosti ranskalainen. Kokeilunhaluisina ja sanakirjan puuttuessa tilasimme usein arvailun varassa. Viipaloidut punajuuret osoittautuivat oikein maukkaaksi alkuruoaksi ja useimmiten poistuimme ravintolasta kylläisinä.

Toiseksi viimeinen päivä oli omistettu ostosnälkäisille. Forum des Halles on maan alle useaan kerrokseen rakennettu kauppakeskus, josta löytyi jokaiselle jotakin. Kaupoissa kuten muuallakin puhuimme ranskaa, mutta kuultuaan ääntämyksettämme meidän olevan turisteja, myyjät ja henkilökunta vaihtoivat usein englanninkielelle.

Me siis yritimme puhua sinnikkäästi ranskaa ja meille puhuttiin yhtä sinnikkäästi englantia. Tavarataloissa uskalsi vilkaista Chanelin ja Diorin vaate-

osastoille, mutta asusteista suosituin tuliainen oli värikäs ja edullinen Pariisi-T-paita.

Viimeinen ilta vietettiin kulinaristiseen tapaan ravintola Le Chalet des Iles ja sen jälkeen Seinen iltaristeilyllä. Ravintola sijaitsee pienellä saarella Boulogne'n metsässä, joka meistä tuntui suurelta puistolta, mutta oli linja-autonkuljettajalle ilmeisen ylivoimainen, sillä olimme eksesissä lähes puoli tuntia. Saarelle oli lossikuljetus ja perillä meitä odotti kolmen ruokalajin illallisen lisäksi silmänruokaa. Seinen rannalta, Eiffel-torninjuurelta lähtivät jokiristeilyläivät. Iltavalaistuksessa ihastelimme jo tutuksi tulleita rakennuksia ja nähtävyyksiä mielessä jo todennäköisesti ajatus "Tänne on tultava uudelleen".

Kuukausi matkan jälkeen kokoontuimme vaihtamaan valokuvia ja muistelevaan matkan kohokoh-tia. Kiittelimme vielä kerran opettajaamme Kaisa Piiparista, jonka kärsivällisyys riitti meluisaan, mutta koko matkan kruunaavaan muisteluiltaan asti. Matkakassan lopulla rahoilla ostimme muutaman ässäarvan. Voittorahat olisimme tietenkin käyttäneet uuteen Ranskan matkaan, sillä paljon jäi vielä näkemättä.

C.Garnierin suunnitteleman Oopperan julkisivun patsaita, nimeltään tanssi

ISONKYRÖN VUODEN YRITTÄJÄ

Rakennustarvike Buckman & Mullola

Isonkyrön vuoden 1996 yrittäjäksi valittiin rakennustarvike Buckman & Mullola.

Harri Mullola ja Risto Buckman työskentelivät molemmat Pentti Saaren rautakaupassa ja kun liike tuli myyntiin vuonna -83, siitä oli helppo lähteä kauppiaksi.

-Liikehuoneistoa on laajennettu pariinkin otteeseen, mutta valikoiman lisääntyessä on hyllytila aina jäänyt ahtaalle. Myymälän pinta-ala on n.400 m² ja sen lisäksi on vielä ulkovarasto.

Perusrakennustarvikkeiden lisäksi myydään sisustustarvikkeita, polkupyöriä ja ruohonleikkukoneita.

Päivät venyvät pitkiksi eikä kummankaan tarvitse kärsiä vapaa-ajan ongelmista.

-Kesä on yleensä hieman vilkkaampaa myyntiaikaa rakennusalalla. Silloin voimme työllistää enem-

män. Vakituisesti omistajien lisäksi on palkkalistoilla yksi myyjä, kertoo Risto Buckman.

Pyrimme mahdollisemman hyvään palveluun, sanoo Harri Mullola, sillä tämän päivän naulan ostaja voi huomenna tarvita kokonaisen seinän. Jokainen asiakas on hyvän palvelun arvoinen.

-Hyvän palvelun lisäksi painotamme runsaita valikoimia ja kohtuullisia hintoja, kiteyttää Risto Buckman.

-Tällä hetkellä tuntuu että laman selkä on taittunut. Rakentaminen näyttää vähitellen elpyvän ja remontointi on lisääntynyt, tosin samaan kuin ennen lamaa ei varmaan koskaan päästä.

Näkymät rakennusalallakin muuttuvat ja kehityksessä täytyy pysyä mukana. Tulevaisuus näyttää tällä hetkellä valoisalta. Näissä merkeissä on mukavaa ja haasteellista jatkaa eteenpäin.

Vuoden yrittäjien päivä saattaa venyä pitkäksi kun kaupankäynnin jälkeen vielä tehdään pakolliset paperityöt.

kuva PeeVee

MUISTELMIA VILJO RINNAN ELÄMÄNVAIHEISTA

Viljo Rinnan syntymästä tulee kuluneeksi 100 vuotta marraskuun 25 päivänä. Hän syntyi Sanna ja Kustaa Rinnan, silloisen Rinda-Ikolan perheeseen neljäntenä lapsena.

Edelliset tyttö ja poika kuolivat n. kaksi vuotiaina, samoin kuolivat seuraavatkin kaksi tyttöä. Vanhin 1890 syntynyt Sanna Ksenia (myöh. Mononen) sai elää pitkän ja vaiherikkaan elämän.

Viljo-pojan ollessa seitsemän vuotias, äiti Sanna Matintytär kuoli vain 38 vuotiaana. Isä meni uudelleen avioon naapurin Keski-Rinnan tyttären, Marian kanssa, olihan isälle jäänyt vain kuukauden ikäinen lapsi Hilja Sofia. Kustaa Rinta sai elää ensimmäisen vaimonsa jälkeen vain kolme vuotta, joten isän kuollessa olivat lapset Senja 17 v. Viljo 10 v. ja Hilja 3 v. Hilja kuoli n. vuoden kuluttua ja Maria emäntä meni uuteen avioon naapurin Jaakko Mullolan kanssa, jolla oli suuri perhe ilman äitiä. Holhoojaksi isän kuoleman jälkeen ei tahtonut löytyä ketään. Useita henkilöitä kysyttiin ja lopulta Kustaa-isän vanhin veli Jaakko Matinpöika Pikka lupautui tähän tehtävään. Asiakirjat tästä tapahtumasta tuntuvat näin jälkikäteen surkukupaisilta, mutta toki inhimillisiltä keksittyine verukkeineen. Näin Viljo varttui aikuisikään Hevonkosken Iso-Pikkalan talossa.

Hän sai oppia ahkeraan työntekoon ja tarkkaan talon- ja taloudenpitoon. Rinnan maat vuokrattiin heinämaaksi kyläläisille, samoin asuinrakennus, jossa oli vuokralla mm. Toivo Rinta-Joupin perhe. Vuokrat rahat Jaakko Pikka tarkoin säilytti Viljo-pojalle, niin että v. 1912 hän voi ostaa sisareltaan Senja Monoselta tilan omakseen holhoojansa suostumuksella.

Opinhaluisena ja lahjakkaana mieli paloi opintielle, niinpä vapaussodan jälkeen syksyllä 1919 hän

aloitti opinnot Etelä-Pohjanmaan Kansan-opistossa Ilmajoella. Siellä hän tutustui naapuripitäjän Ylistaron Kauppilasta kotoisin olevaan Senja Hedvig Jaakontyttäreeseen ja hääkellot soivat 2.4. 1921.

Nuoripari lähti innolla kunnostamaan rapistuneita rakennuksia ja kesannolla olleita peltoja. Perhe lisääntyi neljällä lapsella, joista tyttö Alli Kaarina kuoli vain kahden kuukauden ikäisenä ja poika Pentti Vilho kymmenen vuotiaana v.-40. Nämä tapahtumat yhdessä Viljo-isännän keuhkosairauden kanssa, kun samaan aikaan pojat Jouko Jaakko ja Paaavo Augusti olivat sotarintamalla, siirtoväkeä saapui ja maatalouden työt ja luovutukset y.m. painoivat päälle; olivat raskaita kestettäväksi.

Viljo-isäntä oli uudistusmielinen, ahkera ja tarmokas. Salaojitus ja tilan koneellistaminen aloitettiin jo 20-luvulla. Asuinrakennus vuodelta 1807 purettiin ja uusi ajanmukainen koti rakennettiin v. 1932. Siinä oli mm. keskuslämmitys, joka maaseudulla ei ollut silloin kovinkaan yleistä. Maatilahallituksen kirjanpito Rinta on ollut vuodesta -31 ja on yhä edelleenkin.

Luotettavana ja yhteiskunnasta kiinnostuneena, luonteeltaan rauhallisena tunnettua Viljoa odotti myös yhteiskunnalliset tehtävät. Kunnalliset y.m. luottamustehtävät. Hän oli useita kausia valtuuston varapuheenjohtajana sekä asutus-, vaali- ja taksoituslautakuntien puheenjohtajana. Osuustoiminta, maatalouskerho, maamiesseura ja nuorisoseura olivat läheisiä harrastuksia, samoin toiminta Isonkyrön Maalaisliiton johtokunnassa. Sanomalehti Ilkan asiamiehenä, kirjeenvaihtajana ja keskusasiamiehenä hän toimi 50 vuotta.

Isonkyrön alapään maamiessseura perusti vuonna -24 Alapään Osuuskassan ja sen hallituksen puheenjohtajana Viljo Rinta oli vuoteen -28, jolloin hänet valittiin osuuskassanhoitajaksi. Tätä tehtävää hän hoiti Rinnan konttorikamarissa vuoteen-38. Silloin yhdistettiin Ylipään ja Alapään osuuskassat Isonkyrön Osuuskassaksi ja konttori siirtyi keskustaan Lammin taloon. Valtion verolautakunnan puheenjohtajana hän toimi kymmenen vuotta, veropiiriin kuului Isokyrö ja Vähäkyrö, myöhemmin myös Ylistaro. Kun kansaneläkelaki tuli voimaan 31.5.1937 hoiti Viljo Rinta Kelan piiriasiamiehen tointa 25 vuotta aina eläkeikään saakka eli vuoteen -62.

Vapaussotaan osallistuneena hän oli perustamassa Isonkyrön Vapaussodan Rintamamiesyhdistystä ja kuului sen johtokuntaan sihteeri-rahastonhoitajana, samoin myöhemmin perustetussa Vapaussodan Huoltosäätiön Isonkyrön osaston johtokunnassa, kuten myös saman järjestön E-P:n pohjoisen alueen johtokunnassa, hoitaen samoja tehtäviä aina kuolemaansa saakka.

Ansioistaan on hän saanut monia ansiomerkkejä mm. Kansaneläkelaitoksen, maalaisliiton ja v. 1957 Suomen Valkoisen ruusun Ritarikunnan 1-luokanmitalin.

Mieluisana harrastuksena olivat kaikenlaiset puutyöt, opistossa opittu kirjansidonta, sukututkimus, postimerkkeily ja varsinkin nuorempana puutarhanhoito.

Rinnan talon omenapuut olivat omia jalostuksia ja vielä vuonna -55 allekirjoittaneen tullessa taloon oli omenapuita vielä useita kymmeniä.

Suhteet amerikkaan muuttaneeseen Senjasisareen pysyivät lämpiminä ja vuonna -67 saivat mumma ja paappa tehdä ikimuistaisen matkan Ohioon Fairportiin ja tavata rakkaat sukulaiset.

Monet vieraammat voivat pitää häntä ehkä liiankin virallisena ja pidättyväisenä, mutta hän oli kotioloissa mitä auttavaisin ja omasi hurtin huumorin taidon. Sen parempaa paappa ei lapsille voinut toivoakkaan. Monet olivat ne retket jotka tehtiin Unikyrölle tai muualle hänen ehdotuksestaan ja kilpaa käytiin siitä, kuka saa istua paapan vierellä tai sylissä.

Tulipalo 28. toukokuuta 1963 vei paapan omin käsin rakentamat rakennukset korjauskelvottomiksi. Se heikensi suuresti hänen terveyttään ja voimiaan, eikä ihme kun muutamassa hetkessä koko elämäntyö nousi savuna ilmaan. Kaikki navetan ja varastorakennusten tiiletkin olivat omien käsien työtä.

Aivoverenvuoto kesäkuussa -71 tuli yllättäen ja runsaan kuukauden kuluttua heinäkuun 27. päivänä monivaiheinen, tapahtumarikas ja esimerkillinen elämä sammui.

Me jälkeenjääneet perheenjäsenet muistamme häntä suurella kunnioituksella ja kiitollisuudella.

Mirja Rinta

Isonkyrön valtuusto 1945-1947

Sitä ihmistä en unohda koskaan

Sankaritarina Kalle Lehtiniemestä syntynyt Lehtimäellä 6. helmikuuta 1901. Kuollut Isossakyrössä 6. joulukuuta 1967. Ja kuvaus surullisesta hukkumisonnettomuudesta, joka tapahtui Isossakyrössä 2. toukokuuta 1935.

Valtaalan koulupiiriin kuului ja kuuluu myös taloja Kyrönjoen pohjoispuolelta Laurolasta. Joki tulvi ja oli ääriään myöden täynnä vettä. Joillakin koulu oli loppunut jo aikaisemmin. Paavo Heikkilä oli alakoululainen ja välttääksseen Perttilänsillan kautta kävelyn jäi odottamaan isompien koulun päättymistä. Tämän kirjoittaja Paula Annala jäi haravoimaan koulun pihaa ja odottaakseni kolme vuotta nuorempaa Matti veljeäni. Äiti oli kouluun lähtiessä sanonut: "Katto poijan perähän" kuten hän oli sanonut lukematomia kertoja ennenkin lähtiesämme kouluun yhdessä.

Koulun loputtua Laurolan puoleiset oppilaat lähtivät yhdessä veneellä joen yli.

-Paatti vuoti aamulla kun tulimme kouluun, sanoi Pauliin Eero.

Veneessä oli vettä ja kun oltiin päästy puoleenväliin jokea, tuli iso aalto täyttäen tasa-pohjaisen paatin, joka kaatui. Karhun Pentti, Annalan Matti ja Penttilän Sisko nousivat paatin päälle kunnes se uudelleen kiepsahti ympäri. Pojat, Pentti ja Matti onnistuivat kiipeämään uudelleen kaatuneen veneen päälle. Muut jäivät veden varaan. Reppuihin jäänyt ilma piteli lapsia jonkin aikaa veden pinnalla. Viimein pojat hoksasivat huutaa apua. Nuorisoseuran vahtimestari Kalle Lehtiniemi sattui olemaan ulkona, kuuli huudot ja näki tilanteen. Hänellä oli oma vene rannassa, mutta se oli lukossa. Avain oli juostava seuran vintissä olevasta asunnosta. Annikki Perttilä taisi olla ainut, joka osasi vähän uida. Lehtiniemi nosti Annikin käden veneen reunaan ja sanoi "Mä otan tuan toisen ensin", ja nosti minut tajuttomana veneeseen sitten

Annikin ja vielä Sisko Penttilän. Lehtiniemi sousti meidät kiireesti rantaan ja lähti hakemaan joen pinnalla kelluvaa Paavo Heikkilää.

"Onko vielä muita?" hän kysyi. Eero Paulin oli, mutta hänet löydettiin vasta parin päivän kuluttua Rantatörmällä. Tulin tajuihini ja kova oli hätä Matti-veljestä. Helpotus oli suuri kun hän paatin päältä vastasi huutoihini.

Avunhuutojen hälyttämänä oli rannalle tullut väkeä. Heikkilän Juho-isäntä kantoi tajuttoman poikansa kotiin. Kallion Jaska heitti Sisko Penttilän olkapäilleen, ja juoksutti hänetkin Heikkilän taloon. Paikalle oli hälytetty kunnanlääkäri Väinö Airo, joka saikin Siskon virkoamaan. Heikkilän Paavolle annettiin pitkään ensiapua sen ajan menetelmillä, tuloksetta.

Onnettomuudessa hukkuivat Paavo Heikkilä 8v. ja Eero Pauliin 10 v. Viisi oppilasta pelastui:

Annikki Perttilä, Sisko Penttilä, Pentti Karhu, Matti Annala ja Paula Annala.

Arvostelua ja moitteita tuli jälkikäteen. Äidilleni oli sanottu, että lapset olisi pitänyt piiskata. Mutta ei äiti piiskannut, ei pahaa sanaa sanonut.

Juho Heikkilä ehdotti hengenpelastusmitalin hankkimista Kalle Lehtiniemelle, mutta ehdotus ei mennyt läpi. Katsottiin ettei pelastaminen ollut tapahtunut oman hengen uhalla. Tämä oli mielestäni väärin, koska hän joutui kovassa aallokossa nostamaan meidät pieneen veneeseensä.

Ehdotin Lehtiniemelle mitalia haettavaksi myöhemmin, mutta silloin sanottiin, että asia on vanhentunut. Murha ei vanhene koskaan, mutta ihmishengen pelastaminen vanhenee viidessä vuodessa.

Kun onnettomuudesta keväällä -65 oli kulunut 30 vuotta, lähetin Kalle Lehtiniemelle omasta puolestani pienen lahjan ja kirjeen, jossa kiitin näistä vuosista, jotka hänen ansiostaan olin saanut elää.

Meidän viiden Kyrönjoesta pelastetun mielestä Kalle Lehtiniemi olisi mitalin ansainnut.

Kaipuu

*Lumista tietä hiljalleen vaimo
kirkkomaalle nyt taivaltaa
Aattona sinne saattelee kaiho
syömmen alla se kaihertaa*

*Siinä hän miettii yhteistä aikaa
muistot mielehen tulvahtaa
Karjalan mailla saimmehan alkaa
pesää yhteistä rakentaa*

*Sotien vaivan, evakon tuskan
joskus jaksoimme unohtaa
Saimmehan Maijan, saimmehan Jaskan
maailma heitä jo kuljettaa*

*Kynttilän liekki kivessä hohtaa
rakkaan nimessä viivähtää
Ihmeinen toivo mielen jo valtaa
rauhan maasta se viestittää.*

Tallissa

*Pieni tyttö hevoselle
joulun tahtoo ojentaa
leipä maistuu makealle
lapsi tammaa taputtaa*

Ari Ahvas

...JOULUSTA 1995

"RAKKAANI MUN" -suomenlampaanvilla neuleella alkoi Seinäjoella lokakuun alussa Käsityö -96 messujen muotinäytös Ravikeskuksessa. Seuraavana sisään asteli neito tuoden tullessaan kesäisen muiston "NIITYLLÄ TUULEE" Viimeisenä muttei suinkaan vähimpänä, esiteltiin "LAMPAAN KASVATTAJAN VILLAPAITA", jonka oli päälleen pukeutunut myös Villavintin uuden neulemalliston suunnittelija Taiteilija Heljä Liukko-Sundström

VILLAVINTTI on Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuusyhdistyksen suomenlampaan villaan erikoistunut käsityökeskus, vanhan kivikirkon pihalla, Isonkyrön Kotiseututalon vintillä.

Koko vuoden ovat Villavintin tytöt; Jaana, Niina, Satu ja Miira sekä neuleneuvoja Elise Rajamäki, tehneet töitä Heljän upeiden luonnoksien saattamiseksi neulepuseroiden "muotoon". Tämä työ palkittiin upeasti Käsityö-messuilla, kävijöitä kun oli lähes 15 000 henkeä ympäri Suomea. Näin luotiin taas monta monituista asiakassuhdetta postin kautta kuljetettavaksi Isostakyröstä maailmalle. Samoin apua lahjaongelmiin sai Joulupukki sinne Korvatunturin vilkkeeseen. Villavintin tytöt kun pakkaavat yksilölliset, käsintehty lahjat kauniisti aattona ojennettaviksi.

Ja kun kevät koittaa, ovat ryhmämatkalaiset taas innokkaasti suuntaamassa kohti Isonkyrön palveluja sekä nähtävyyksiä. Toivottavasti me täällä

vastaanottajina, pystymme ja haluamme, heitä kulkevaisia palvelemaan hymyhuulin.

Samalla toivoisin meidän paikallisten yrittäjien ja yhteisöjen käyttävän toistemme tarjontaa hyväksemme, ollen esimerkkeinä kanssa kuntalaisillemme. On noloa, kun emme tiedä toistemme tarjonnasta ja palveluista, jotta voisimme näin informoida toisia, positiivisesti kannustaen, tutustumaan.

Käsityö-messut ovat pienille yrittäjille hyvä tilaisuus näyttäytyä tuotteineen. Ravikeskuksessa oli useita Isokyröläisiä esillä, mutta kokonaisuus jäi hajanaiseksi, koska kaikki olivat eri puolilla messu- aluetta. B-halliin oli osunut eri käytäville kolme Isokyröläistä yrittäjää. Marja-Leena Nurmela esitteli kuivakukatöitä ja Timo Karhu, Lehmäjoen Puutyöstä, teki koristeveistotöitä kolme messupäivää. Ikolan Aino esitteli värjäämön ja verhoomon töitä.

Taiteilija Heljä Liukko-Sundströmillä ja Ikolan Ainolla riitti jutunaihetta Käsiyö-96 messuilla

Tarja Rinta esittelee huovutustöitään.

Heljällä ja Ainolla oli pitkä rupattelutuokio suomenlampaanvillan värjäyksestä, sen kiillosta ja pehmeystä. Asioista, joka saivat kevätaurinkoisen päivän ohella Heljän innostumaan yhteistyöstä Villavintin kanssa.

Käsiyöläisten myyntipöydillä oli esillä lisää paikkakuntamme yrittäjiä; mukanaan kudonnaisia, neuleita ja huovutustöitä.

Laihia ja Vähäkyrö olivat kuntina mukana messuilla yrittäjiensä kanssa. He olivat liikkeellä yhteisosastoilla kunnan myötäavustuksella. Tässä voisi mielestäni olla opin paikka Isollekyrölle vuodelle 1998, jolloin messuillaan taas entistä laajemmin, kenties kansainvälisesti.

Sillävälän on kaikilla mahdollisuus tutustua käsiyöläisten tuotteisiin Villavintillä sekä osastollamme eri messuilla ja markkinoilla.

...JOULUUN 1996

Eli näin sitä ympäri mentiin ja taas Villavintin jouluun tultiin. Heljän neuleet menevät Arabialle ja lehtikuvauksiin ennen joulua. Me täällä Isossa-kyrössä vipisemme ja valmistamme myytävää.

Innokkaat, yrittelijät neulojat (käsini tai koneella) voivat kernaasti ottaa yhteyksiä Villa-vintille, jos ovat näppäriä näpeistään.

Monen moista näppäryyttä on esillä täällä vintin kätköissä. Jouluksi on valmistettu pakettiin käärittäväksi tuotteita villan lisäksi myös puusta, silkistä, savesta, pellavasta, puuvillasta, pahvista ja paperista, -myytäväksi joulukuussa seitsemänä päivänä viikossa.

Siis kaikki liikkeelle Tonttunjoukon tahtiin, vintille vipeltäen!

Joululämpöisin terveisin Miira ja Satu

Näin viehättäviä neuleita kelpaa esitellä. Mallit ovat Heljä Liukko Sundströmin suunnittelemia.
Kuvat Sirpa Pukinen

ERÄS TAIKATUTKINTO ISONVIHAN AJOILTA

Isonkyrön kirkonarkistosta saatu pöytäkirja,
jonka julkaisi Helsingissä vuonna 1894
A. V FORSMAN.

Tuomio julistettu Liisa Laurintyttärelle Ison-Kyrön Tuuralasta muutamista hänen tekemistään taioista, vuodelta 1719. Vahvistanut kuvernööri Douglas.

Vuonna 1719 Kesäkuun 30 p:nä pidettiin ylimääräiset kihlakunnan käräjät Waasan kaupungissa. Saapuvilla olivat nimismies, hyvin uskottu Juhana Rein ja nimismies, kunnioitettava herra Henrikki Haqverin sekä allamainitut kunnialliset Ison-Kyrön Miehet. Lautakuntaan kuului: Matti Reini, Juha Arkkolainen ja Matti Turppa.

Nimismies Haqverin antoi taienteosta ilmi Liisa Laurintyttären Ison-Kyrön pitäjän Tuuralan kylän Heikon talosta, näyttäen useita esineitä, joita tämä siihen oli käyttänyt, nim. ensiksi: Kahdella päreellä olevaa lantaa. Liisa tuotteli, että talon edelliset asukkaat olivat käyttäneet sitä eläimistä poistaakseen kasvannaisia ja ajoksia.

Vielä näytettiin eräs pihlajainen puuristi, jonka toinen puu oli keskeltä halaistu ja toinen pistetty sen läpi. Liisa sanoi panneensa sen lehmän päälle, jota painajainen oli ajanut, ja tunnusti oppineensa sen Kaisa Heikintyttäreltä Minnilästä. Kaisa myönsi Liisalle sanoneensa että hän oli sen muilta kuullut, mutta ei voinut sanoa keltä.

Edelleen nauhankappale, johon oli pujotettu vanha vuotakenkä ja kolme kuusenlastua, joissa oli oksanreikiä nuoran pujottamiseksi, ja tätä Liisa sanoi käytetyn, kun sonni liiaksi ajoi lehmiä;

Sekä vielä kaksi keppiä, toinen pajusta, toinen tuomesta. Liisa sanoi näitä pannun lehmän päälle painajaisen poistamiseksi. Sitä vasten kerrotaan Liisalla navetassa olleen aatra, jolla peltoa kynnetään. Liisa sanoi sitä pitäneensä navetassa painajaisen estämiseksi.

Pertteli Eljaksenpoika Klamppu tunnusti valan vannottuansa, että hänen kaksi vuotta takaperin Esivallan toimesta autiomaalla heinää tehdessään, Liisa oli häntä kauheasti seuraavin sanoin noitunut: Perkele vieköön sinut elukkoinesi! Karjasi ei ole saapa sitä heinää, jotas korjaat; muista minun sano-
neen.

Sitten seuraavana talvena oli Perttelin toinen lehmä puskenut, toisen kuoliaaksi. Liisa sanoi, että hän, kun olisi tarvinnut tuon heinäsaaliin, oli pikaisesti mainitun kirouksen lausunut, mutta lehmää hän ei ollut noituudella pilannut.

Matti Eeronpoika kertoi vannottuaan valan, että hän, ollessaan varapastorin, kunnia-arvoisan ja korkeasti oppineen Hra. Israel Alfthanin renkinä, kerran kävi asialla navetassa, jolloin Liisa oli tullut sinne sanoen tullessaan lainaamaan rahaa, ja kun hän oli vastannut olevansa ilman rahaa, oli Liisa mennyt pois. Sillä tavalla sanoi Matti kertoneensa Susannalle, joka oli Liisan tytärpuoli, jolloin tämä oli vastannut: Itse piru kai hänelle kertoi lehmän juuri kantaneen. Susanna myönsi todeksi minkä Matti Eeronpoika oli kertonut siihen vielä lisäten, että Liisa elää perin jumalattomasti: kiroo ja noituu; enempää, hän ei tiennyt kertoa.

Olli Yrjänänpoika oltuaan valalla kertoi, että Liisa itkusilmin oli sadatellut niitä, jotka olivat varastaneet hänen heinänsä, toivoen, ettei heidän koskaan hyvin kävisi. Sen lisäksi kertoi hän Liisan Renkolassa parantaneen Sohvia Matintyttären sinelmäiset kasvot ja kädet. Vielä sanoi Olli, että Liisa oli hänen vaimoltaan pyytänyt hopea-sormusta, jonka hän aikoi Helluntaina ripustaa lehmän kaulaan, mutta ei ollut sitä saanut.

Vappu Antintytärtä, Liisan tytärpuolta, kehoitettiin puhumaan totuutta, sillä tavalla kuin hän valallaankin saattaisi vahvistaa, jos niin vaadittaisiin. Silloin hän valan nojalla kertoi äitipuolensa

harjoitelleen yllämainittuja taikatemppuja ja noitumista ja viime kiristuatorstai-aamuna vieneen navettaan päreille kuivaneen lannan; jota Liisa ei enää voinutkaan kieltää, vaikka hän ennen oli sanonut päreillä olevan lannan vanhastaan olleen navetassa. Vappu kertoi lisäksi, että Liisan lehmä lypsää kolme kannua maitoa päivässä ja ettei mikään painajainen sitä vaivaa.

Ennen mainittu Sohvia Matintytär Renkolasta tiesi, että Liisa v.1718 Marraskuussa tultuaan Renkolaan oli ottanut maata saunasta, ja sillä hieronut hänen sinelmiään, kasvojaan ja käsiään ja sitten heittänyt maan jälleen samaan paikkaan. Muutamia päiviä senjälkeen eräänä lauantaina noin klo 4:n aikaan iltapuolella oli hän ottanut puunoksia yhdeksää lajia, jotka hän oli keittänyt vedessä, ja pessyt haavan. Sitten hän (todistaja) oli vähitellen parantunut, joka voi olla luonnollisten keinojen vaikuttamaa ilman taikatemppujakin.

Vielä muisteli Olli Yrjänänpoika valansa mukaan, että kun Liisa ensi kerran keväällä laski lehmänsä laitumelle, niin oli paimenpoika kuullut Liisan käskevän nuorta, poikaansa lähtemään mukaan ja tarkasti katsomaan, puskisiko lehmä jotakin puuta tai pensasta, jossa tapauksessa hänen piti ottaa oksa siitä ja tuoda se kotiin.

Mutta olisiko sellaista tapahtunut, sitä hän ei tiennyt. Heikki Martinpojalta, joka on sen talon isäntä missä Liisa oleksii, kysyttiin tiesikö hän mitään tämän asian selvittämiseksi. Hän sanoi, että hän tullessaan muun talonväen kanssa kotiin oli kuullut Liisan kovalla äänellä talon aitassa juttelevan toisen henkilön kanssa, niinkuin luuli, jostain lääkityskeinosta. Toinen kysyi: onko se vedestä? toinen oli vastannut: ei; onko se tulesta? toinen oli vastannut: ei; onko se maasta? toinen oli vastannut: ei.

- Liisa sanoi, ettei ollut puhetta mistään lääkityskeinosta, vaan että hän mustalaisilta oli oppinut semmoisen varkaiden tiedustustaiian, että pannaan keritsimet, virsikirja, kehräspää (t. kehrävarrenlumpio, spinntens snåld”) ja harja seulaan, jota kaksi henkeä pitelee: silloin mainitaan ne henkilöt, joita varkaudesta epäillään, ja kun varkauteen syyllinen arvataan, niin seula liikkuu. Liisa asiasta kuulusteltuna sanoi sen, joka hänen kanssaan piteli seulaa, olleen erään Maria-nimisen kerjäläisvaimon Kauhavalta, ja että hänen tytäruolensa Vappu Antintytär oli käyttänyt samaa keinoa, kun häntä, Liisaa, epäiltiin varkaudesta. Vappu kielsi tämän, eikä Liisa voinut saada häntä sitä tunnustamaan. Kuitenkin tunnusti hän kerran äitipuolensa käskystä pidelleensä seulaa.

Vielä kertoi Heikki Martinpoika, että Liisa harjoittaa kirousta ja sadattelua. Erittäin tapahtui

kerran kun viinaa poltettiin vasten Liisan tahtoa, niin hän (todistaja) Liisan pahoista toivotuksista oli saanut sellaisen vaivan ruumiisensa, ikään kuin olisi hän ollut tulella. Liisa vastasi, Heikin ja hänen väkensä vihaavan ja kadehtivan häntä siinä määrässä, että hänen sentähden täytyy kärsiä paljon vastusta, ja ettei hänen viinaa poltettaissa annettu lämmitteleitä takan äärellä, vaan täytyi hänen viluissaan mennä levolle. Heikki väitti takan olleen uunin kohdalta tarpeeksi leveän hänenkin lämmitelläkseen, kunhan vaan olisi tahtonut.

Mitä tulee siihen oksaan, jonka Liisa oli käskennyt tuoda kotiin laitumella, niin siihen sanoi Liisa, että se oli ollut vanhan kansan tapa, mutta miksikä hyödyksi niin oli tehty, hän ei tietänyt, eikä poika myöskään ollut tuonut oksaa, ja vielä kielsi hän lukemalla, laulamalla tai muulla taikomisella taikausta harjoitelleensa taikka myöskään ketään ihmistä tai eläintä vahingoittaneensa.

Vappu Antintyttäreltä, hänen tytäruoleltansa, joka lapsesta asti oli ollut talossa, kysyttiin noista oksista. Hän ei sanonut niistä mitään sen varmemmaa tietävänsä mainitsi vaan että väki metsästä kotiin tullessaan oli tuonut oksia mukanaan, mutta miten ne oli otettu ja mitä varten, sitä hän ei tiennyt. Sen enemää selvyyttä ei asiasta tällä kertaa voitu saada; jonka vuoksi julistettiin seuraava päätös.

Päätös

Niistä monista taikauksista, jotka tutkinnossa ovat tulleet ilmi, tuomitaan Liisa Laurintytär 9:nneen kohdan mukaan asetuksessa kirouksista ja sapatinrikkomisesta maksamaan sakkoa 20 talaria hopeaa ja kahtena pyhänä kärsimään julkista kirkonrangaistusta sekä 3:nneen kohdan mukaan kirouksesta ja sadatuksesta vetämään sakkoa 5 talaria hopeaa taikka istumaan kahtena sunnuntaina jalkapuussa kirkonoven edustalla. Liisa ei sanonut itsellään olevan mitään rahoja sakkojen maksamiseen, sen vuoksi pitää hänen ruumiillansa sakkonsa suorittaman ja samalla sijalla, missä rangaistus toimeenpannaan, pitää taikakapineetkin, jotka yllä mainitaan, poltettaman.

Kaisa Heikintyttären Minnilästä, jolta Liisa oli kuullut ristin käyttämiskeinon painajaisen poistamiseksi lehmästä, on ainoastaan yhtenä sunnuntaina istuminen jalkapuussa kirkonoven edessä, koska hänen tekonsa ei ole ollut mitään alituista opettamista, sen kuin vaan muilta kuulemiensa kertomista.

Samoin Mariankin, Kauhavalaisen, joka taikamaisessa tiedustelutempussa oli apuna seula pitelemässä, on istuminen yhtenä sunnuntaina jalkapuussa kirkonoven edessä.

Vappu Antintyttären, joka arpomisessa auttoi äitipuoltansa seula pitelemään, on niinkään istumi-

nen yhtenä sunnuntaina jalkapuussa kirkonoven edessä.

Kaikki tämä alistetaan alamaissa nöyryydessä Hänen Korkeakreivillisen Ylhäisyytensä, Hra Kenraali-Kuvernöörin, Korkeasukuisen Kreivin Kustavi Douglaksen lievennysoikeuden alaiseksi. Käytelty kuin yllä.

Kihlakunnan-oikeuden puolesta:
Jaakko Ross,
kihlakunnantuomari.

Vahvistus.

Se tuomio, joka ylläolevassa oikeuden tutkinnossa huomioon otetuista henkilöistä on julistettu, vahvistetaan täten kaikin puolin ja määrätään täytäntöön pantavaksi. Turusta, Kenraali-Kuvernöörin kansselista 5:nä p:nä Lokakuuta v:nna 1719

Kustavi Douglas.

Että yllä oleva Korkean Esivallan tuomio on asianomaisesta täytäntöön pantu, todistetaan, Ison-Kyrön käräjäpaikassa 15 p. Lokakuuta v. 1719:

J.H.Rein.

Kuva Heikki Vikla 1930-luvulla

Valtaalan kivisilta

Valtaalan kylän symboli ja vieläkin liikennettä palveleva silta valmistui 1.4.1896. Sillan rakensi valtaalainen kivimies Antti Uhmusberg. Hän oppi kivityötaidot ollessaan kolme vuotta Venäjällä sotaväessä. Siltaurakassa Uhmusbergille tuli vararikko "ja lehmäkin siinä meni". Myöhemmällä iällä hän teki puusta vesipumppuja, ja sai siksi lisänimen pumppu-Antti. Silta ympäristöineen on rauhoitettu rakennuslain perusteella.

Matti Loukola

Erämaamökki

Se on vanha ja laho, sen seinät ovat kallellaan ja vihreän sammaleen peittämät. Sen tuohikatto on jo aikoja sitten saanut paksun sammaleen ja puista varisseiden lehtien ja havujen muodostaman peitteen. Sen savupiippu on kallellaan sateiden ja pakkasten pahasti rappeuttama, mutta yhä se vain seisoo paikallaan kuin uhmaten luontoa.

Mutta tämän erämaamökin suojana tuulia ja myrskyjä vastaan seisoo ikihonkain muodostama vartio. Syysmyrskyjen raivotessa niiden rungot kaartuvat sen ylitse ikään kuin ne tahtoisivat sanoa myrskylle -et tuhoa tätä vanhaa majaa, johon olemme niin monen väsyneen erämiehen nähneet astuvan lepuuttamaan jäseniään. Kesän tultua paimenpojan sen pihamaalla tuohitorvellaan hiljaa laululintujen kanssa säveliään ilmoille soittelevan.

Astut sisään. Majan jyrkä ovi on aina avoinna kulkijalle. Sen pieniruutuinen ikkuna on vihreän homeen peittämä ja antaa valoa sen verran, että silmäsi tottuvat hämärälle jotta voit tarkemmin tutustua majaan sen harmaiden seinien sisällä.

Kukat jotka majaan tullessasi polun varrelta poimit, asetat ikkunan alla pöydällä olevaan maljaan, istut paksulle hongasta veistetylle penkille, lasket kätesi pukkien varassa olevalle pöydälle ja katselet kuinka auringon säteet leikkivät lattialla, johon ne puiden lomitse pienestä neliön muotoisesta ikkunasta tunkeutuvat.

On rauhaisa kevätkesän aamu, ei mikään nyt häiritse sitä rauhaa, joka erämaamökissä vallitsee, kuulet ainoastaan tikityksen jonka toukat pienten kellojen lailla sen lahonneissa seinähirsissä aiheuttavat. Nouset penkiltä, kävelet hetken lahoudesta notkuvalla lattialla luot vielä silmäyksen ennen lähtöäsi ympäri majan, tartut puiseen kädensijaan, aukaiset narisevan oven ja olet kirkkaassa silmiähäikäisevässä kesäisessä luonnossa.

Tunnen itsesi hartaaksi niinkuin kirkossa kävijä. Käki kukahtaa läheisessä puussa, hiljainen tuuli humisee ikihonkain latvoissa ja pian on takanasi erämaamökki odottamassa uutta kävijää, uusia talvia, uusia kesiä ja uusia kukkia pöydälleen jo aikoja sitten kuihtuneiden kukkien tilalle.

SYKE 100

NAISVOIMISTELIJAIN KISAMATKA

Suomalainen naisliikunta täytti 100 vuotta tänä vuonna ja sen kunniaksi järjestettiin Helsingissä 5-9.6 suuret liikuntajuhlat, SYKE-100 kisat.

Myös Kyrön Voiman Naisvoimistelijat osallistuivat SYKE-100 juhlakisoihin. Kisojen järjestelyt alkoivat jo edellisenä syksynä, jolloin piti ilmoittautua. Ohjelmien harjoitukset alkoivat alkuvuodesta. Seurasta osallistui kisoihin 44 henkilöä. Kisat olivat suuri elämys meille kaikille.

Osallistuimme päätösjuhlan kolmeen eri ohjelmaan: Pieniä tyttöjä osallistui ÄKÄPUSSI-ohjelmaan 17, heitä ohjasi Katri Koski. FRIIDUT-ohjelmaan osallistui 10 isompaa tyttöä, ohjaaja Riitta Riihimäki. Naisten KODINTURVAJOUKOT-ohjelmassa meitä kahtatoista ohjasi Irma Nuuja.

Kisoihin lähdettiin keskiviikkona linja-autolla ja Helsingissä majoituimme Munkkiniemen ruotsinkieliselle ala-asteelle. Seuraavana päivänä alkoivat yhteisharjoitukset, joita oli useita joka päivä. Torstaina oli Stadionilla avajaisjuhla, jossa esiintyivät Etelä-Suomen voimistelijat. Me olimme katsomossa. Kentällä nähtiin upeita ohjelmakokonaisuuksia, oli väriä ja vauhtia.

Lauantaina marssimme Paraatissa, joka alkoi Suurkirkon edestä ja kulki läpi Helsingin Stadionille asti. Paraati oli värikäs kavalkaadi naisliikunnan eri vuosikymmenistä.

Sunnuntai oli sitten meidän porukan suuri juhlapäivä. Päätösjuhla oli valtava elämys.

Oli hienoa olla mukana tekemässä suurta liikuntajuhlaa. Juhlan teema oli "Tie on auki tähtiin asti" ja se kuvasi naisen elämänkulkua työstä naiseksi.

Kisamatka oli kaikin puolin onnistunut ja siitä jäi muistoja, jotka kestävät koko elinajan. Iloinen mieliala kotimatalla oli takeena siitä, että kaikilla oli ollut hauskaa. Ja mikä mahtavinta? Saimme näin olla mukana aloittamassa naisliikunnan uutta vuosisataa.

Sirkka Lepistö

Naisten reipas KODINTURVAJOUKKO taukopaikalla. Oikealla kärsivällinen kuski Jussi Lehtonen ja hänen edessään Nuujan Irma, tämän porukan ohjaaja.

Kyrön Voiman Naisvoimistelijat osallistuivat SYKE-100 juhlakisoihin. Mukaan lähti 44 innokasta jumppaajaa.

Mietteitä Lehmäjoelta

On kaunis syksyinen iltapäivä ja pyöräilen kohti Lehmäjokea. Työpäivä on päättynyt ja koti-matka alkaa. Tällä kertaa se sujuu polkupyörällä. Ohitan Isonkyrön kirkon ja tuttu mutkainen tie avautuu edessäpäin. Kuinka monta sataa kertaa olenkaan kirkon pyörälläni ohittanut. Erona on kuitenkin nyt se, ettei pyörien alla enää rahise hiekka, vaan tien pinta on sileää asfalttia. Edessä on 12 km poljettavaa ja aikaa muistella entistä. Silloin tie polveili ihan jokivartta pitkin kapeana ja kiharaisena. Mutkia on poistettu, tietä oikaistu ja levitetty, jokivarsi entisen tien paikalla kasvaa puita ja risukkoa. Paikoitellen tie kulkee edelleenkin jokivartta, ja toisella puolen tietä ovat viljelyspellot, kuten silloinkin. Samoin on monia vanhoja tuttuja taloja, osa ihan entisen näköisiä, osa muodonmuutoksen kokeneena; uusia rakennuksia on myöskin ilmestynyt. Mietin talojen nimiä ja asukkaita. Sukupolvi on vaihtunut ja joissakin taloissa on ihan uudet, tuntemattomat asukkaat.

Joki on muuttunut pahaiseksi pikkupuroksi, jossa kesällä on melkein pohja näkyvässä. Silloin ennen siinä oli monta leveää uintipaikkaa. Tukkien uitot ovat loppuneet, kuten valtavat jäidenlähdetkin. Jäälautat olivat suuria ja komeita, kevättulvat olivat lähes jokavuotisia. Tiet olivat monesta kohtaa poikki eikä kirkolle ollut silloin menemistä. Jos "valkamalle" pääsivät (kylän keskustan nimitys), niin Jaurin tien kautta pääsi hätätilassa kirkolle. Ruusupurolle, Lamminkoskelta melkein Koskenpaikalle asti, tiet olivat veden alla, samoin Venesaaren sillan kohdassa. Kouluun ei päässyt, mikä oppilaista oli tietysti mukavaa. Keskipolkuajanani koulumatkat sujuiivat pyöräillen, talvisin matkattiin "Sarpolla". Heti aamulla puoli kahdeksalta meni ensimmäinen auto jolla yleensä kouluun mentiin, ja toinen vuoro lähti 10:ltä. Matkahuolto, jossa linja-autot pysähtyivät oli Koskisen kahvilassa, joka talo sijaitsi entisen säästöpankin paikkeilla, eli silloisen Untamalantien risteyksessä. Linja-autojen reitti tuli Untamalasta, joten "valkamalle" oli aina ensin tultava Venesaaresta, jos mieli linja-auton kyytiin. Tämä paikka oli se varsinaisen Lehmäjoen "city", jossa oli myöskin osuuskauppa, monine varastorakennuksineen. Posti ja osuuspankki olivat Koskisen talossa, sekä osuuskaupan takana joenvarressa osuusmeijeri. Joen ylitse mentäessä oli nuorisoseurantalo. Tuli tuhosi Koskisen talon kymmeniä vuosia sitten, jonka jälkeen rakennettiin

SP:n ja OP:n liiketalot, osuuskaupan rakennus katosi kyläkuvasta, entisiin varaston tiloihin saneerattiin uusi osuuskauppa. Muutama satametriä Peräkylää kohti oli Saaren kauppa ja kansakoulu. Tänäpäivänä jäljellä on Nuorisoseurantalo ja entinen osuuskaupan liiketalo mutta ilman kauppa. Osuuspankki on edelleenkin, vaikka uudessa paikassa, kuten Untamalaan menevä tiekin. Säästöpankin talo nököttää paikoillaan uusiokäyttäjää odottaen. Jo vuosia on "keskustassa" toiminut huoltoasema korjaamoineen. Saarenkauppa oli kymmeniä vuosia Jaakonmäki, mutta tänä vuonna pitkään kyläläisiä palvellut Anneli-kauppias siirtyi oloneuvoksen päiville ja kaupan ovet sulkeutuivat. Talo on paikoillaan ja lapsiperheen asuttama. Koulu seisoo omalla paikallaan edelleenkin, vaikkakin paljon ulkokuoreltaan muuttuneena. Kun allekirjoittanut joskus 40-luvulla aloitti oppivelvollisuutensa kyseisessä laitoksessa, oli oppilaita likemmäs 100. Koulun vieressä oleva tie oli silloin vielä korkea mäki, josta välitunneilla lasketeltiin kelkoilla. Se oli ihan turvallista ja mukavaa, ei ollut liikennettä, mitä nyt joku reellä ajeleva, tai kauppareissulla oleva emäntä kelkkoinen. Tien korjauksen jälkeen mäki on madallettu, liikenne vilkastunut ja koulu saanut uudet harrastustilansa. Hyvät hiihtomaastot koulun ympärillä on edelleenkin ja valaistu pururata kiertelee metsässä, vieressä olevassa kaukalossa luistellaan ja pelataan jääkiekkoa. Luistimet ja luisteleminen oli siihen-aikaan tuntematon harrastus. Peräkylässä ja Luomankylässä oli myöskin siihen aikaan omat koulut, joissa molemmissa oli oppilaita useampi kymmenen. Tänäpäivä on vain 100-vuotisjuhliinsa valmistautuva Lehmäjoen koulu, jossa oppilaita on kolmissenkymmentä.

1950-luku oli sitä nuoruuteni kulta-aikaa. Siihen aikaan oli nuorisoseura kylän keskipiste, jossa touhuttiin monenlaista. Oli näytelmätoimintaa, voimistelua- ja tanhupiirejä, opintopiirejä, elokuvia ja tietysti aina lauantaisin iltamat monta kertaa kuukaudessa. Ohjelmaa oli paljon ja monenlaista. Siellä nuoret ja miksei vähän vanhemmatkin kohtasivat. Koko kylän väki tunsivat toisensa.

Tänäpäivä on aika toinen. Maaseutu on muuttunut valtavasti, samoin elämä sivukylissä. Julkinen liikenne on loppunut, palvelut ja asukasmäärät vähentyneet. Tilalle ovat tulleet koulukyyditykset ja

asiointikuljetukset. Lähes jokaisessa talossa on auto, monessa useampikin, joten kulku taajamiin on vaivatonta. Suurin epäkohta varmasti on päivittäistavarakaupan puuttuminen. Autottomia asukkaita se pahiten rassaa. Vaikka talossa auto olisikin, se voi olla päivisin työssäkäyvän käytössä. Kaupassa käynnin tarve voi yllättää, mutta minkäs teet kun lähin sellainen on kirkolla.

Kylänä Lehmäjoki on edelleenkin sama. Kylä on kooltaan iso. Lähes 30 km tulee matkaksi kun taivallat kylän päästä päähän. Lehmäjoen kylä Hyypästä ja päättyen Petsamoon ja lähelle Kaurajärveä Vöyrin rajalle, Luomankylä luetaan myös Lehmäjokeen. Talouksia on parisensataa ja asukkaita nelisensataa. Elantonsa asukkaat saavat pääsääntöisesti maataloudesta ja sen liitännäiselinkeinoista. Sikaloita, karjatiloja, kanaloita, metsäkoneyrityksiä, puusepänverstas, erilaisia konekorjaamoita, maatila-matkailuyritys, kuorma-autoilijoita, vihersuunnitteluja puutarhayritys, taksi, ym. löytyvät kylästä. Työssäkäyvien työpaikat ovat keskustassa ja toisaalla hyvin pitkienkin matkojen päässä asutuskeskuksissa. Lehmäjoella on myöskin oma kotiseutumuseo.

Harrastusmahdollisuuksia on monenlaisia. Kansalaisopiston puutyö- ja kudontapiiri kokoaa kylänväen kädentaitojen merkeissä, perinnepiirissä kerätään Lehmäjoen vanhaa historiaa talteen. Vanhojen asioiden muistajia ei vaan enää tahdo löytyä tarpeeksi. Naisilla on jumppailtansa, kuten myöskin miehillä. Maa- ja kotitalousnaisten ja maamiesseuran toiminta on vilkasta. Kesäiltaisina kylän nuoret ja nuorekkaat löytää kylän urheilukentältä pesäpalloa iskemässä.

Vuosikymmenen alussa Lehmäjoelle perustettiin kylätoimikunta. Heti toimintansa alkuvaiheissa se totesi kylän tarvitsevan yhteisiä tilavia toimintatiloja, koska koulun juhlasali on liian pieni isompia tilaisuuksia varten. Tuntui järjettömältä suunnitella uusia tiloja, kun kerran oli olemassa nuorisoseuran talo, vaikkakin se nukkui Ruususen unta. Näin päätettiin sen henkiin herättämisestä. Uutta johtokuntaa ei valittu, vaan yksissätuumiin päädyttiin ratkaisuun, jonka mukaan kylätoimikunnan ja nuorisoseuran johtokunnat yhdistettiin. Talolle tehtiin remonttisuunnitelmat ja kustannuslaskelmat, avustusanomus korjausta varten opetusministeriöön ja talon korjaus kökkätyönä voitiin aloittaa. Raha-avustusta valtiolta on saatu vuosittain ja sitä mukaa remontti edistyi. Tänä kesänä remontti saatiin lähes valmiiksi. Kökkätyötä ei tänä kesänä kovin paljoa tarvittu, koska valtion työllistämistuen avulla saatiin työhön muutamaksi kuukaudeksi pari ammattimiestä. Tämän ansiosta lattiaremontti ja muut isommat keskeneräiset työt tulivat valmiiksi. Nyt on Lehmäjoen kyläläisillä tilat, joissa voidaan järjestää mel-

kein minkälaiset juhlat tahansa. On toimiva keittiö ja salissa hieno lautaparkettilattia. Sähkölämmitys antaa lämpöä, joten taloon kyllä kelpaa jo vieraita kutsua. Iltamia ja tansseja voidaan aina silloin tällöin järjestää. Nuorisoseurantaloa voidaan vuokrata ulkopuolisillekin pitopalveluineen. Seuran naistoimikunta hoitaa sen puolen.

Kylätoimikunnan toimesta pääsiäisenä voidaan lämmitellä kokolla, laskiaisena syödään vohveleita ja pidetään laskiaisriehaa. Syksyllä taas nautitaan syyspäivällisestä, joulukuussa vietetään puurojuhlaa. Jossakin välissä nautitaan kulttuuritapahtumasta ja jotakin uutta vuosittain keksitään. Sosiaalinen yhteistoiminta on pienessä kylässä tärkeätä. Pelkillä huvituksilla ei kylää eteenpäin viedä, vaan tositoimiakin kaivataan. Iso huoli on mistä kylään saadaan uutta väkeä ja varsinkin lapsiperheitä. Koulun tulevaisuus on siitä kiinni. Kylä ilman koulua on kuoleva kylä, ja sitä ei Lehmäjoelle toivo tapahtuvaksi. Nuoria pareja kylässä on tällä hetkellä useita, joten toivoa on myöskin lapsista. Uusia lapsiperheitä olisi kaupungeistakin siirtymässä, kunhan vain asuntoja löytyisi. Kymmenkunta uutta kouluikäistä on tämän vuoden aikana kylä saanut. Kylätoimikunnan haasteena onkin tulevaisuudessa kylään saatavat asunnot, joko uusia, tai sitten vanhojen kunnostusta, mikäli sellaisia tarjolla on. Yksi rivitalo ei riitä. Tontteja kyllä löytyisi, kunhan saataisiin niille ostajat. Kauppa ja kauppiaas kun kylään saataisiin, niin elämä sivukylässäkin maistuisi vielä entistäkin mukavammalta.

Yli 30-vuotta vierähti allekirjoittaneella, niin kylissä kuin kaupungeissakin. Hiljainen, rauhallinen kotikylä houkutteli juurilleen, ja tuntuu melkein siltä kun en olisi poissa ollutkaan. Kylätoimikunnan vetäjänä olen "ajan hermolla" ja kohtaan päivittäin kylän hyvät ja myös huonot puolet. Täydellistä kylää tuskin on olemassakaan.

Jouluterveiset entisille ja nykyisille kotikyläläisilleni

Airi Luhtala

Julkaisija:	Isonkyrön Yrittäjät ry
Kansikuva:	Esa-Matias Heinonen
Taitto:	Pirkko Viljanmaa
Painos:	1 000 kpl
Painopaikka:	Painokurikka V & P Hiltunen Oy

Atlantan paralympialaiset - unelman täyttymys!

Katri Kemppainen

Kiipeä kaikille vuorille ja seuraa jokaista sateenkaarta tavoitteesi saavuttamiseksi.

Näin vapaasti lainaten meitä kehoitettiin paralympialaisten tunnuslaulussa.

Ennen Atlantan paralympialaisia olivat kaikki mukana olleet urheilijat varmasti joutuneet kiipeämään lukemattomien niin fyysisten kuin psyykkistenkin vuorten rinteitä päästäkseen huipulle ja todetakseen että edessä on uusi vuori ennen sateenkaarta. Moni tavoitti sateenkaaren Atlantassa ja vielä useampi jäi matkalle kiipeämään seuraavalle vuorelle. Varmasti jokainen kuitenkin tavoitti ainakin pienen huipun kisojen aikana. Olisi hyvin kasvatavaa ja ajatuksia avartavaa kaikkien päästä seuraamaan vammaisten olympialaisia. Siellä saavutettuja uskomattoman hyviä tuloksia on vaikea tajuta näkemättä itse suoritusta ja sen tuomaa elämystä. Se saattaisi antaa monelle vammaiselle ja lähipiiriin kuuluvalle uskoa mahdollisuuksiin. Ei pidä luovuttaa.

Tässä joitain tuntemuksia matkan ajalta.

Vihdoin perillä, lämmintä, ihanaa... Nyt on passi kaulassa ja lipuke juoma-automaatille (sillä sitten olikin käyttöä, koska vettä kului litroja päivässä) Passi onkin syytä olla kaulassa, koska muuten et pääse syömään etkä kisakylään. Tämä on yhtä turvaporttien ja tarkastuksien läpikulkua, mutta hyvä näin. Kämpässä mahtui juuri kääntymään, mutta

tavarat piti purkaa eri aikaan. Yhtäkään lattialla kömpivää "pikku elukkaa" ei onneksi näkynyt.

Mielettömästi ihmisiä avajaisissa -uskomaton tunne velloo sisällä! Matka varsinaiselle kisa-paikalle - ajettiin ohi. Toinen kerta -taas ajettiin ohi. Kolmas kerta -odotin bussia yli tunnin 40c lämmössä - mukava harjoitella puolituntia kahden tunnin matkan jälkeen! Näin hienoja ampumaratoja en ole vielä nähnyt, tuuletus vain pyörittää sukia jaloissa.

Marta-metrolla pääsi hyvin liikkumaan kaupungilla, kun vain muisti millä pysäkeillä ei ole turvallista nousta pois. Kauppakeskuksia ja pilvenpiirtäjiä täällä voisi kiertää päiväkausia. Slummeja ja pilvenpiirtäjiä -onneksi meillä eivät erot ole näin suuret. Sitten koitti totuuden hetki. Koelaukaukset hyvin, mutta ensimmäinen kisalaukaus ei ota onnistuakseen - käsikin jo vapisee. Tuskallinen tunti on ohi ja mielessä vain ajatus, pitikö tänne asti tulla tyrimään. Onneksi muissa lajeissa suomalaiset ovat onnistuneetkin. Illalla sentään mieli virkistyy aidossa kantri-tanssi-paikassa. Luulin että tällaisia oli vain elokuvissa.

Päättäjäsissä opeteltiin Magareenaa ja tunnelma oli sekä riehakas että haikea. Sidneyn tervehdys-ohjelma sai aikaan päätöksen, EN LUOVUTA, lähdän kiipeämään seuraavalle vuorelle tavoitellakseni sateenkaarta Sidneyssä neljän vuoden kuluttua. Onpahan taas uusi päämäärä.

Meidän ryhmä ja 8000 muuta Atlantan paralympialaisten avajaisissa kuva
K.Kemppainen

Mitä kaikkea tapahtuikaan Isossakyrössä vuonna -96

Kyröön Oltermanni, professori Ilmari Turja saavutti korkean 95 vuoden iän. Hän on syntynyt Isonkyrön Tuuralan kylässä Eveliina ja Jaakko Turjan seitsemästä lapsesta nuorimpana 28 päivänä lokakuuta 1901.

Ja meillä kaikilla oli niin mukavaa... Taikuri hauskutti pieniä ja isompiakin juhlijoita Mannerheimin Lastensuojeluliiton Isonkyrön osaston 70-vuotis juhlilla.
kuva PeeVee

Isokyröläisten omilla heinämarkkinoilla marssi kyröläiset yritykset ja yhdistykset. Esiinmarssin tarkoitus oli näyttää, että meillä kyröössä on elämää! Kulkueen lisäksi suuren suosion sai lasten karaoke. Illalla mittailtiin voimia autonvetokisassa, jossa voiton vei Lehmäjoen raskaan sarjan joukkue.
kuva PeeVee

Kulkueessa esiintyi mm. Tuuralan sijaislomapalvelu, jonka toimenkuvaan kuului lähteä lomille toisten, kiireisempien puolesta. Vaatteistakin jo huomaa, että Aulis Nuuja lähtisi mielellään etelään ja Tuuran Valto pohjoisen tuntureille. Ei kun soittelemaan vaan, jos lomalle ei itse ehdi -on taas yksi stressi vähemmän.
kuva PeeVee

1700-luvun markkinoille pitää jokaisen mennä penkomaan, haistamaan ja maistamaan aitoa tunnelmaa. Omin käsin tehtyjä tuotteita on mukava ostaa tuliaiseksi tai kotiin viemiseksi.
kuva Tarja Ollila

Näin reilun kokoisessa padassa keitetään vanhanajan talomaalia -punamultaa. Työnäytös 1700-luvun markkinoilta.
kuva Tarja Ollila

Heinäseipäitä kuin ennen vanhaan! Sellainen oli kesä -96. Alkukesän satoi vettä ja elokuulla, kun koulut alkoi ja useimmilla lomat loppui, hikoiltiin helteissä.

kuva Pohjankyrö

Kyrönmaan Osuusmeijerin tuotekehittelyn tulos -oltermannipohjainen savujuusto Kippari. Kuvassa juustomestarit Ari Alhokoski ja Markku Liias esittelevät uutuustuotetta. Ja vielä lisää hyviä uutisia: Suomen Juustonvalmistajien yhdistys valitsi Oltermannin parhaaksi kermajuustoksi. Oltermanni kehiteltiin Isossakyrössä -79 ja on Suomen toiseksi suosituin juusto Edamin jälkeen.

kuva Pohjankyrö

Rakentaminen kyröössä jatkuu. Uimahalli laajenee saaden uuden lastenaltaan ja poreammeen. Valmista pitäisi olla ensivuoden alussa.

Kuva PeeVee

Ihan oikeasti kyröössäkin on karhuja! Varma todiste ainakin yhdestä karhusta on ns. hätäjätös, jota kuvassa esitellään. Nallet tykkää hunajasta, sen ovat saaneet mehiläiskasvattajat huomata kesän aikana korjatessaan rikottuja pesiä.

kuva Pohjankyrö

Isonkyrön Kirkkokuoro osallistui kesällä Tampereen valtakunnallisille kirkkolaulujuhliille. Kuva kuorolaisista Kalevan kirkon edustalla, jossa E-P:n piiri huolehti sunnuntai aamun musiikista. Kuorona Ylistaron ja Ylihärmän kirkkokuorot, johtajana Hanna Petäjä.

-Saimme ilon, saimme toivon voimaksi matkallemme..

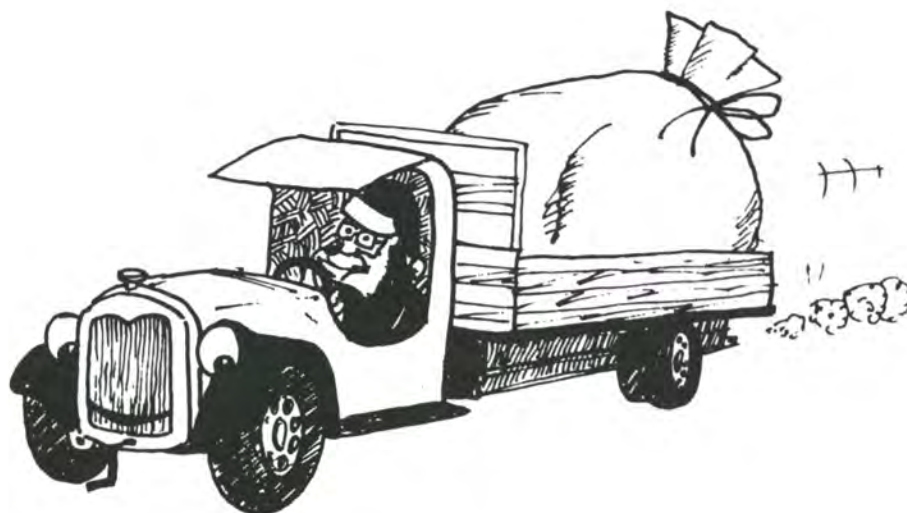
kuva Mirja Rinta

Hyvää Joulua

TOIVOTTAAN ISONKYRÖN KUORMA-AUTOILIJAT

Eerola Jukka
Erkkilä Markku & Seppo Oy
Havina Jorma
Ikola Veikko
Kuivila Eero
Kujala Erkki
Kuljetus J. Kujala Ky
Kyrönmaan Hinauspalvelu
Laine Heikki
Markko H & H
Mullola Erkki

K. Keltto Ky
Kukila Veli-Matti
Riihimäki Heikki Ky
Riihimäki Olli Ky
Riihimäki Kalevi
Saukko Juhani
Suomela Jorma
Torpisto Jyrki
Ylinen Lauri Ky
Tuominen Veli-Matti

Rakennusliike MÄKI & JOKINEN

Rivitalo- ja pientalo-
urakointia
urakalla ja laskuun

puh. 478 5498 — 471 3682
auto 049-666 192 — 049-666 193

Kyrönmaan Jätehuolto

Erkki Mullola
049-363 635

ISONKYRÖN KUKKA JA LAHJA

P. 471 4200

Bobcat-urakointia
maansiirrot
kaivuutyt
piha- ja puutarhatyt

KYRÖNMAAN SAMMUTIN- HUOLTO KY

Sisäasiainministeriön
hyväksymä
sammutinhuolto
— myynti
— täyte ja tarkastukset

URAKOINTIA
Kyrönmaan Kiinteistökonepalvelu Ky
61500 Isokyrö, puh. 471 3840

ISOKYRÖ
Puh. 471 3840
049-762 195

Joulurauhaa

K -lähikauppa
HATTUNEN

Puh. 471 3190 • ISOKYRÖ

*Rautiaasta
Kaikki*

*Kiittäen asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta
Rauhallista Joulua
ja
Hyvää Uutta Vuotta*

RAUTIA BUCKMAN & MULLOLA

61500 ISOKYRÖ, puh. 06-471 3362

*Hyvästä yhteistyöstä
kiittäen sekä
Menestyksellistä
Uutta Vuotta toivottaen*

TOIKAN TILIPALVELU KY

Sirpa Toikka

Toikan Sähkötyö Ky

66440 TERVAJOKI
06-478 5410, auto 049-364 160
telefax 06-478 5695

RADIO- JA TV-HUOLTO
sekä muu SÄHKÖLAITEHUOLTO

Kyrönmaan Elektronikka

Juhani Kujala, Jussintie 4, 61500 Isokyrö
puh. 06-471 3491, autopuh. 0500-560 411

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta!
Kiitos kuluneesta vuodesta.*

PARTURI-KAMPAAMO

FIIA

Anne Uusi-Haka
puh. 471 4220

TERVAJOEN KELLO

ARVI KUJALA puh. 478 5117

MUNKIN KAUPPA ja KASVIHUONE

66440 TERVAJOKI, puh. 06-478 5088

*Hyvää Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta*

ISONKYRÖN KULJETUS OY

puh. 0500-268 333

Marian

VAATEPUOTI

☎ 06-478 5855

Köpingintori

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 1997*

KYRÖNMAAN OSUUSMEIJERI

Isokyrö, puh. 471 5100

*Rauhallista
Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

POLYNO

Ritaalantie 3, 66440 TERVAJOKI
Puh. (06) 478 5297, 478 5723, Fax (06) 478 5605

Yrittäjien Fennia

Kauppapuistikko 15, VAASA
puh. 06-325 6111

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

Pohjankyrö -lehti

puh. 471 5200

Ps. Lahjakorttimme on hyvä joululahja, josta on iloa koko vuodeksi.
Soita meille, niin lähetämme lahjakortin puolestasi.

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**OY SCAN -
VKONE AB**

PL 13, 61501 ISOKYRÖ
PUH. 06-471 4014

Siivoukselle tyytyväisyystakuu

Siivousliikkeen on hoidettava se, mistä on sovittukin. Soita, niin kuulet miksi asiakastyytyväisyys Siivouksen Laatu-
takuu -järjestelmässä on niin korkea.

Laatutakuujärjestelmän jäsenliike:

ISONKYRÖN

Siivouspalvelut Oy

PL 27, 61500 ISOKYRÖ 471 3376/050-564 2450

SÄHKÖASENNUS V. VALTARI

ORISMALA
PUH./FAX 06-471 3934,
049-366 632

SUUNNITTELU - ASENNUS

Ilmastointi- ja Peltisepänliike Lehtiö Ky

Parturi-Kampaamo
Aila Lehtiö

*Toivottavat asiakkailleen
ja liiketuttavilleen
Hyvää ja Rauhallista Joulua*

Puh. 06-478 5238, 049-565 940

Kyrönmaan Rakennustarvike Oy
Tervajoki 06-478 5630, 478 5631

**RAKENNUSYHTYMÄ
KYTÖHARJU & NUMMIOLA**

Pienrakentamista urakka- ja laskutustyönä
Puh. 471 3440 ja 471 3773, autopuh. 049-641 061

*Lisäaineettomat vehnäjauhot ja ryynit
suoraan tilalta edullisesti*

Juha Waismaa

Isokyrö, 06-471 4007

*Hyvää Joulua
Onnea Uudelle Vuodelle 1997*
KYRÖN GRILLI-KIOSKI

Puh. 0400-864 790

Kyröön Parturiliike

Puh. 471 3595

Leikkaukset ilman ajanvarausta,
pitemmät työt varauksella.

GOLDWELL

*Hyvää
Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

Avoinna:
ma-pe 9.15-22
la-su 12-22

Puh. 472 4500

**KYLMÄ-
SAARI** K Y
61400 YLISTARO
06-474 0644
049-363 604

HUOLTAA
TILATANKIT, JÄÄKAAPIT, PAKASTIMET, KYLMIÖT
AUTOJEN JA TRAKTOREITTEN KYLMÄLAITTEET

VALINTA MÄKINEN

61550 ORISMALA, puh. 472 4580

siivouspalvelu

KAR-TAM

Aulikki Karhu

06-472 4503 050-511 7409

KYRÖÖN

Kenkä

Eila Ollila Terttu Latvala
Tervajoki puh. 471 3405

VALOKUVAUSLIIKE

K. J. MIELTY Ky

Pohjankyröntie 118
61500 ISOKYRÖ, puh. (06) 471 3248

**ELIISAN KUKKA- JA
HAUTAUSPALVELU**

Keskuskatu 2, 61500 ISOKYRÖ
Puh. 471 3884, auto 0400-737 775

**PARTURI
KAMPAAMO**

SARI

☎ 4714197

**Elokuussa alkoi
kolmaskymmenes vuosi
KALKIN LEVITYKSESSÄ**

Kalkitus-Kujala

Erkki 471 3271, 049-369 975
Jyrki 471 3971, 049-567 443

*Rauhallista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta -97*

ISONKYRÖN APTEEKKI

471 3231

<p>ISONKYRÖN TILITieto KY Alli Koskinen-Keko • Puh. 471 3672</p>	<p><i>Kiitämme kuluneesta vuodesta ja toivotamme Joulurauhaa sekä Onnea Vuodelle 1997</i></p> <p>Studio Mielty Kaupparaitti 2, 66440 TERVAJOKI, puh. (06) 478 5441</p>
<p>Kyrön Muottiseppä Ky</p> <p>— Metallituotteiden ja valumuottien suunnittelu-valmistus-myynti</p> <p>66440 Tervajoki, puh. 06-478 5381</p>	<p>FYSIKAALINEN HOITOLA TALSO & TOIKKANEN</p> <ul style="list-style-type: none"> – hieronta ja fysikaaliset hoidot – vyöhyketerapia – hermoratahieronta – solarium – hyvää hunajaa suoraan tuottajalta <p>LUKKARINMÄENTIE 11 ISOKYRÖ PUH. 471 3715 AUTO 049-635 469</p>
<p>Keittiö-, komero- ja kylpyhuonekalusteet</p> <p>Puusepäntiike KEIJO HISSA</p> <p>Tervajoki, puh. 478 5052, auto 0400-668 519, fax 478 5056</p>	<p>Vihersuunnittelu</p> <p>Kirsi Salomaa Ky</p> <p>Salomaantie 66, 61520 Lehmäjoki puh. 472 4205 0500-868 765</p>
<p><i>Hyvää Joulua Onnea vuodelle 1997</i></p> <p>P. SAARI OY ISOKYRÖ puh. 471 3344</p>	<p>Yryseläntie 154, 66440 TERVAJOKI</p> <p>TILI-JUKKA J. LEHTONEN</p> <p>Puh. (06) 478 5222, 478 5112, 0400-663 112, fax (06) 478 5922</p>
<p><i>Puhdasta ja Rauhallista Joulua</i></p> <p>siivouspalvelu m.paularanta ky</p> <p>puh. 06-472 4448</p>	<p>MARKKA VENYY EDUKSESI LAIHIA</p> <p>KÖSSIN HALLI "PALLO ON SULLA, SÄ TIEDÄT SEN"</p> <p>Kössistä vaatteet juhlaan — työhön, kuumaan — yöhön. Pienestä vauvasta — naisille — isoon mieheen. Lisäksi kankaat, lelut, muovit, pesuaineet, kemikaalit, kengät ja paperit ym. ja edullisesti laihialaisittain.</p>
<p></p> <p>OY AUTOKOULU A. RETTI AB</p> <p>VÄHÄKYRÖ puh. 478 4363 Autopuh. 0400-560 730</p> <p>ISOKYRÖ puh. 471 3636 Autopuh. 0500-567 411</p>	<p>VAKUUTUSTURVAA TAPIOLASTA</p> <p>Antti Setälä yhteyspäällikkö, VTS Puh. 474 0268, 049-262 548</p> <p></p>

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

Matot, verhot ym.
kodintekstiilit
puhtaana kotiovellesi.

Soita 478 4866/049-865 970

KYRÖNMAAN PESULA

SUSANNA JA ERKKI JÄRVINEN

*Palonkylän
parturi-kampaamo
Virpi Palo
Palonkyläntie 17
4714230*

Kyrönmaan Lasikuitu

Jätehuolto

- jäteastiat • paperinkeräysastiat • hiekoitusastiat
- lasinkeräysastiat

Vapaa-aika

- suksi- ja kesäboksit • lumikolat • korjaustarvikkeet

**Turvalliseen veneilyyn
SAIMA-veneet**

Teollisuustie 1, 61500 Isokyrö
06-471 4407, fax 06-471 4307, GSM 0500-863 315

Lehmäjoen Huolto ja Baari Ky

**Veljekset Mäkynen
puh. 472 4286
049-867 885**

*Toivotan asiakkailleni
Rauhallista Joulua ja
Värikästä Uutta Vuotta*

KYRÖNMAAN Tapetti- ja Maalitarvike

puh. 06-478 5699, Tervajoki
06-471 4301 Isokyrö

**UUDISRAKENTAMISTA, PERUSKORJAUSTA,
SUUNNITTELUA**

Rakennuspalvelu

P. HAAPOJA KY

61500 ISOKYRÖ, puh. 06-471 4477 tai 0400-364 895

kellot - korut - lahjatavarat
palkinnot - paristot - korjaustyöt

Palvelemme:
Ma—To 9.00—17.00
Pe 9.00—18.00
La 9.00—13.00

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

Edullisuuden laatukauppa

Tervajoki 478 5131

KULJUN KOTIPALVISTA

Palvituotteet jouluksi

Palvelemme joulukuun ajan Eija ja Tauno Kulju
ma—pe 10.00—20.00 Hangastie 128
la 10.00—16.00 ISOKYRÖ, p. 471 3195

Toivotamme kaikille Hyvää Joulua ja alkavaa Uutta Vuotta

**KYRÖNMAAN
TILITOIMISTO**

Isokyrö Puh. 471 3526

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

Merita

Tervajoki
puh. 06-478 5031

Pohjanmaan Ateljee
AHKERA LIISA

KAUPPATIE, LAIHIA. Puh. 06-477 1904

**MYLLYTUOREITA
JAUHOJA JA RYYNEJÄ
SIRKKU RAJAMÄKI**

Peltolankuja 36, 61550 ORISMALA
Puh. 472 4574

• Nahka
• Turkis
• Kangas

Ompelimo
Raija Moilanen

Hälväntie 828
66440 Tervajoki
Puh. 06-4781518

Isokyrö

UPM
KYMMENE METSÄ

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta !*

JYLLINKOSKEN SÄHKÖ OY

Piiriasiamies Aimo Virta

*Kiitämme asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta, toivotamme
Joulurauhaa sekä
Onnea ja menestystä vuodelle 1997.
Yhteistyöterveisin*

RAVINTOLA KYRÖNHELMI

Meillä maittava lounas arkisin klo 11-14.00.
Pitopalvelumme järjestää sekä pienet
että suuret juhlat puolestasi.
Soitellaan 471 3411, 0500-868 513

Parturi-Kampaamo ANNE HUHTALA

puh. 472 4780

Esan Paja Ky

Lehmäjoki
06-472 4340, 049-363 834

Kiittäen kuluneesta vuodesta

Tapani Kangas

Puh. 472 4217
Lehmäjoki

KYRÖNMAAN LÄHIVAKUUTUS

Isokyrö 06-471 3315
Laihia 06-477 0540
Vähäkyrö 06-478 4300

ISONKYRÖN FYSIKAALINEN HOITOLAITOS

ISOKYRÖ puh. 471 3467 • VÄHÄKYRÖ puh. 478 4598

*** FYSIKAALISET HOIDOT * HIERONTA * KUNTOSALI * UIMA-ALLAS**

Kaikki palvelut molemmissa toimipisteissämme.

Johan on tehtaanmyymälä!

*Johan-puutulppaanissa
yhdistyy käden taito
ja kukan kauneus*

**Poimi omasi edullisesti
tehtaanmyymälästä!**

*Monipuolinen tuotevalikoima:
Puutulppaanit ja muut puukukat
Leikki-, Lahja ja keittiötuotteet*

II-laatua edullisesti

**Uusi
kukkaroystäväallinen
nähtävyys sinisellä tiellä!**

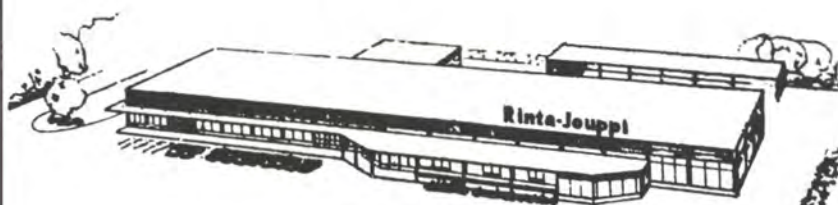
Johan

LVI-TYÖ S. Keisanen

*kiittää asiakkaitaan
kuluneesta vuodesta
ja toivottaa
Rauhallista Joulua
sekä
Onnea Vuodelle 1997*

61550 ORISMALA
puh. 472 4673, 049-366 473

*KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA JA TOIVOTAMME
JOULURAUHAA SEKÄ ONNEA VUODELLE 1997*

Rinta-Joupin Autoliike
66440 Tervajoki
Puh. (06) 478 5142

NAPUEMETAL KY

puh. 472 4574

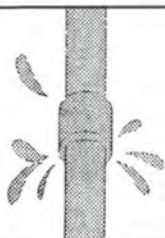
HENKILÖ- JA PAKETTIAUTOJEN

- katsastuskorjaukset, huollot ym. korjaukset
- jarrujen testaukset
- pakokaasumittaukset (bensa-autot)
- renkaitten tasapainoitukset/rengastyöt

**AUTOKORJAAMO
T. ULVINEN**

Orismala, Korttesluomantie 492, 06-472 5137, 049-662 947

PUTKIASENNUS

JUHANI UDELIUS

Raukkolankuja 6, 66440 Tervajoki
☎ (06) 478 5395
auto 0400 809 365

AUTOKORJAAMO MAALAAMO

- kolarikorjaukset • maalaukset •
- katsastusremontit • katsastuspalvelu •
- vakuutusyhtiön työt •
- perävaunujen valmistus/henkilöauto/traktorit •

JMJ KAHELIN

Laurilantie 5, 61500 ISOKYRÖ puh. (06) 471 3720, 049-866 569

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**DIESELKORJAAMO
V. KUJALA**

61500 ISOKYRÖ, KP 4, PUH. 06-472 4561

**Rengasmyynti
M. Latvala**

Isokyrö, puh. 0500-864 501

PUUSEPÄNTYÖT MITTATILAUKSENA

**LEHMÄJOEN
PUUTYÖ**

Karhulantie 34, p. 472 4271

Maatalous

NOROLAMPI Ky

Tervajoki

☎ 478 5023

Toivottaa Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

Iloista Joulua! Iloista Joulua! Iloista Joulua!

*Hae joulun
lämpimäiset
Kahvikamarista!
Myös tilauksesta
toiveittenne mukaan*

*Kun tekee mieli
hiukkopalaa,
poikkea silloin
Tarjanttiin!*

TARJANTIN
Kahvikamari

ISOKYRÖ 06-471 3875

GRILLI-KAHVIO
Tarjantti

**POHJANMAAN
KONEISTUS**

Juha Savinainen
PL 2, 61500 ISOKYRÖ
puh. 06-471 3180
0400-849 452
fax. 06-471 3180

**KALLIOJÄRVEN
CAMPING
JA VIRKISTYSALUE**

*KAHVIO, TANSSIRAVINTOLA,
UIMARANTA JA VAUNUALUE
A-OIKEUDET*

0500-667 629
06-472 860

*Hyvää Joulua
Onnellista Uutta Vuotta*

**Kyrönmaan
Nuohouspalvelu**

T. Leppänen, puh. 0400-560 253

Hiustupa

Merja Salmiranta, Tervajoki, puh. 478 5240

AD KORJAAMO

*KIITTÄEN KULUNEESTA VUODESTA
TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA
JA ONNEA VUODELLE 1997*

**Auto- ja konekorjaamo
H. LEHTONEN**

Ikolanlarvantie 2 ISOKYRÖ
06-471 3268

**Kiittäen kuluneesta vuodesta
toivotan asiakkaileni
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta
Korjaamo Arto Kuusikko
471 3900, 049-160 230**

*Hyvää Joulua
Onnellista Uutta Vuotta*
Konekeltto Oy
puh. 472 4098

*Hyvää Joulua
ja Onnekasta
Uutta Vuotta*

**Ylihärma
SÄÄSTÖPANKKI ISOKYRÖ**

Epäiletkö vesivahinkoja?

Vesivahinkojen — mittaukset
— kuivaukset
— korjaukset

**KUIVAUSPALVELU
MATTI MÄKI**

Isokyrö puh. 471 3993
049-768 109

JJR 050-555 5669
KEVYTKULJETUS
JORMA RISTILUOMA KY

**ISONKYRÖN
LVI-TARVIKE**

JUHA ISOSAARI Pohjankyröntie 128, PL 10, 61501 Isokyrö
puh. 471 4190, 040-506 4190

**Raimo
Hakala Ky**

**Kalkinlevitys-
palvelu**

puh. 06-472 4120, autoon 049-266 476

**Kirjanpito- ja Toimistopalvelu
V & E KUKILA**

Rantatie 10, 66440 TERVAJOKI
Puh. 06-472 4067, Fax 472 4066

**Parturi-Kampaamo
KIRSI KOSKINEN**

Keskuskatu
puh. 471 4246

LAEN TAKSIT

Ilmastoitu Volvo

- uloskäännyvä invaistuin,
 - sairaankuljetus, parit potilaskuljetuksiin
- puh. 136 6766

Bussi 1 + 8 hengelle

- invavarustus hissillä
- puh. 136 6777

Tapio Lae Isokyrö 471 3215

Paraffine
Tunnelma Tuli Oy
MEILTÄ LÖYDÄT

-KYNTTILÄT	-KYNTTELIKÖT
-MANSETIT	-SOMISTUSNAUHAT
-SERVETIT	-ERILAISET
	LAHJATAVARAT

Torikeskus, Seinäjoki puh. 06-414 8333

PARTURI-KAMPAAMO MAARIT

Puh. 472 4813
avoinna ma 12-19, ti-pe 9-17

BUSSI 1 + 8, 3 pyörätuolipaikkaa,
inva-varustus hissillä.
Ei koulukyytejä aamuisin.

TAKSI MARTTI PIIRAINEN

Puh. 472 4301, auto 136 6763
040-512 1736, 050-517 8733

*Miellyttävää
joulunalusaikaa*

RAVINTOLA
KIRSIKKA
TERVAJOKI

06-478 5770
0400-640 771

Sahaus
Terähuolto
Sahausneuvonta
JOKISUUN SAHURI

Mv. Juhani H. Luoma
61500 ISOKYRÖ
Puh. (06) 471 3062

TAKSI Seija Leppinen

pikkubussi 1 + 8

puh. 136 6771 471 3780

ISOKYRÖ

MARKET

**KESKITÄ OSTOSI.
BONUS KASVAA.**

Ilmainen asia

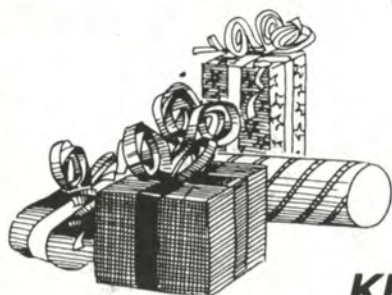
- ★ Itsenäinen
- ★ Paikallinen
- ★ Osaava
- ★ Turvallinen

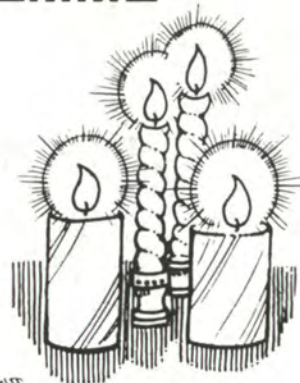
**KYRÖNMAAN
OSUUSPANKKI**

**KIITÄMME OHIKIITÄNEESTÄ VUODESTA
JA TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME
JA LIIKETUTTAVILLEMME**

**HYVÄÄ JOULUA
JA ONNELLISTA**

**UUTTA
VUOTTA**

**KETTULAN
KAUPPAHUONE JA HENKILÖKUNTA**

K

Valoisa Joulutalo

**UPO
HELKAMA
Indesit
AEG**

**NOKIA
AKAI
Grundig**

— stereot — videot — TV:t — pölynimurit
— kahvinkeitin ym. ym. edullisin hinnoin

ISONKYRÖN KUNNANKIRJASTO

05 PK KOK 1996
ISONKYRÖN joulukortti 1996

KYRÖNMAAN

Leh

O1145866Q

478 5300, 478 5446,

040 262 614

MAAKUNNAN SUURIN KORISTEVALAISIN VALIKOIMA